

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Analýza literární tvorby Petra Horáčka a její využití v MŠ

Vypracovala: Ing. Kateřina Vančurová
Vedoucí práce: Mgr. Eva Svobodová

České Budějovice, 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 25. března 2023

Kateřina Vančurová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Mgr. Evě Svobodové za její ochotu, trpělivost, odborné vedení a cenné rady, které mi během celé doby poskytovala. Dále bych chtěla poděkovat také panu Petru Horáčkovi za vstřícnost, informace a čas, který mi věnoval.

Abstrakt

Tato práce se zabývá životem a tvorbou světově známého autora dětských knih Petra Horáčka a využitím jeho děl v praxi v mateřské škole. Teoretická část seznamuje čtenáře se současnou dětskou literaturou, pojednává o životě Petra Horáčka, jeho inspiraci a představuje jeho nejznámější díla. V praktické části byly vypracovány podrobné analýzy dvou vybraných děl. Tento rozbor je zpracován tak, aby poskytl co nejlepší podklad pro vypracování metodického materiálu pro učitele mateřské školy. Součástí praktické části je také zpracování a realizace dvou týdenních příprav zpracovaných na základě předchozí analýzy, včetně jejich závěrečné reflexe a posouzení splnění očekávaných výstupů.

Klíčová slova:

dětská literatura; Petr Horáček; mateřská škola; analýza; písemná příprava

Abstract

The thesis deals with the life and work of the world-famous children's book author Petr Horáček and the use of his works in kindergarten education. The theoretical part introduces contemporary children's literature to the reader, summarises the life of Petr Horáček, and his inspiration and presents his most famous titles. The empirical part of the thesis includes detailed analyses of two selected titles. This analysis was conducted to provide the best basis for developing methodological material for kindergarten teachers. The empirical part also includes creation and implementation of two week-long lesson plans developed based on the previous analysis, including their final reflection and assessment of achieving the expected outcomes.

Keywords:

Children's literature; Petr Horáček; kindergarten; analysis; written lesson plan

Obsah

ÚVOD	9
1 Literatura pro děti.....	11
1.1 Specifičnost literatury pro děti	11
1.2 Vymezení pojmu a struktura literatury.....	11
1.3 Základní typy knih pro předškolní věk	13
2 Současná česká literatura pro děti	15
2.1 Stručný vývoj české literatury	15
2.2 Knihy oceněné v letech 2021 - 2022	16
3 Petr Horáček a jeho tvorba	19
3.1 Životní příběh	19
3.2 Tvorba, ocenění a inspirace	22
4 Vybraná díla Petra Horáčka a jejich analýza.....	26
4.1 Nejkrásnější místo na světě	27
4.1.1 Stručný obsah knihy.....	27
4.1.2 Vlastní názor na knihu.....	27
4.1.3 Autorův záměr	28
4.1.4 Hlavní myšlenka příběhu a smysl textu	28
4.1.5 Hlavní téma a motiv knihy	29
4.1.6 Dítě a příběh	29
4.1.7 Rozbor ilustrací	30
4.1.8 Shrnutí didaktického potenciálu textu	31
4.2 Modrý tučňák	33
4.2.1 Stručný obsah knihy.....	33
4.2.2 Vlastní názor na knihu.....	33
4.2.3 Autorův záměr	34

4.2.4	Hlavní myšlenka příběhu a smysl textu	35
4.2.5	Hlavní téma a motiv knihy	35
4.2.6	Dítě a příběh	35
4.2.7	Rozbor ilustrací	36
4.2.8	Shrnutí didaktického potenciálu textu	37
5	Praktické využití v MŠ	40
5.1	Modrý tučňák	40
5.1.1	Cíle a očekávané výstupy	41
5.1.2	Písemná příprava a její realizace	41
5.1.3	Závěrečná reflexe.....	45
5.2	Nejkrásnější místo na světě	48
5.2.1	Cíle a očekávané výstupy	49
5.2.2	Písemná příprava a její realizace	49
5.2.3	Závěrečná reflexe.....	54
	ZÁVĚR.....	57
	Seznam použitých zdrojů	59
	Seznam příloh	61

ÚVOD

Už od malička jsem žila ve dvou světech. Tím jedním byl svět knih. Ráda jsem vyváděla hlouposti s dětmi z Bullerbynu, válčila s trifidy, skákala přes kaluže s Alanem, prožívala utrpení s dětmi ze stanice Zoo, lovila velryby na palubě Pequodu, jela smutným vlakem s Annou Kareninovou a šla světem Swannových. Každý příběh, jež jsem naplno prožívala se svými hrdiny, mě něčím obohatil. Takovou moc mají knihy. Předávají nám něco ze sebe. Poutavý příběh dokáže zaujmout natolik, že nejde přestat. Prostě musíte číst dál, abyste věděli, co se stane nebo jak to všechno skončí. Podle mého v sobě každá kniha nese určité poselství a je jedním z těch zážitků, které kultivují naši duši.

Tak jako zkušenosti nejsou přenositelné ani lásku ke knihám nelze jen tak na někoho přenést. Ale můžeme ji nabídnout a představit to všechno krásné, co knihy nabízí a o co všechno nás obohacují. A proto si myslím, že je velmi důležité ukázat a nabízet dětem knihy již v útlém věku. Když se narodily mé děti, každý den jsme si prohlíželi obrázky ve všech možných knížkách a povídali si o všem, co v knize bylo. Večerní čtení pohádek před spaním patří k našim každodenním rituálům dodnes a žádné narozeniny nebo Vánoce se neobejdou bez další knížky.

Máme s dětmi pár oblíbených autorů, ale nejvíce nám k srdci přirostly knihy českého autora Petra Horáčka, který svou tvorbou obohacuje děti po celém světě. A právě proto pro mě byl jasnou volbou při výběru tématu mé bakalářské práce. Díky této práci se mi podařilo spojit mé dvě životní lásky. Lásku ke knihám a lásku k dětem. Byla bych ráda, kdyby tato práce inspirovala více učitelů mateřských škol k využívání různých knih při práci s dětmi tak, aby děti začaly knihy vnímat jako něco příjemného a užitečného, ale především jako to, co je baví a přináším jim radost.

V teoretické části této práce se snažím nejprve objasnit a vymezit pojem dětská literatura. Zároveň se snažím zmapovat český trh s dětskou literaturou a představit to nejlepší, co v současné době nabízí. V další části se již věnuji samotnému Petru Horáčkovi, popisuji jeho životní cestu, inspiraci a tvorbu, která ho vynesla mezi úspěšné autory dětských knih na celosvětové úrovni.

V praktické části bakalářské práce se věnuji nejprve podrobné analýze dvou vybraných knih Petra Horáčka. Pro svou analýzu volím knihy Nejkrásnější místo na světě a Modrý

tučňák, které patří k mým nejoblíbenějším. Na základě těchto dvou analýz poté předkládám dvě týdenní přípravy realizované s dětmi v mateřské škole. Ke každé přípravě uvádím cíle a očekávané výstupy a v závěru nabízím celkovou závěrečnou reflexi, kde hodnotím, jak si děti vedly a zda došlo k naplnění očekávaných výstupů. Věřím, že tato práce by se mohla stát inspirací pro další paní učitelky, které by rády využívaly knihy při své práci s dětmi.

1 LITERATURA PRO DĚTI

1.1 Specifičnost literatury pro děti

Umění a obzvláště literatura představuje ve vývoji předškolního dítěte významnou výchovně vzdělávací a výchovně estetickou roli. Pro dítě tohoto věku kniha představuje jakýsi vývojový stimul, neboť oproti ostatním druhům umění ovlivňuje svou slovesnou bází především rozvoj řeči a myšlení. (Gebhartová, 1987)

Specifičnost literatury pro děti v porovnání s literaturou pro dospělé spočívá především v obsahu a formě literárního díla. Jak uvádí Gebhartová (1987, s.18): „Úspěch začíná ve specifičnosti autorova talentu, nakolik má předpoklady porozumět dítěti, aby se mohl literárními prostředky zmocnit reality dětského světa, dát jí estetický tvar, a to takový, který by zaujal malého a mladého vnímatele.“

Neznamená to ovšem, že s ohledem na věk adresáta se díla pro děti stávají méně hodnotnými či dokonce primitivními. Podle Gebhartové (1987) již dávno neplatí, že kdo neuspěje ve „velké“ literatuře, najde své místo v odvětví pro děti.

Tuto skutečnost potvrzuje také Toman (1992), který uvádí, že ačkoli dříve byla literatura pro děti považována za méněcennou a byla stavěna na okraj slovesného umění, v současné době dosahuje stejné úrovně jako literatura národní. Toman (1992, s. 47) doslova uvádí: „Pro kvalitní dětskou literaturu ovšem platí tytéž tvůrčí umělecké principy jako pro četbu dospělých, tj. uměleckými obrazy, na základě emocionálně estetického zážitku zprostředkovává podstatné a pravdivé poznání skutečnosti a hodnotí ji ve jménu autorova estetického a etického ideálu i občanského postoje.“

1.2 Vymezení pojmu a struktura literatury

Pod pojmem literatura pro děti si pravděpodobně většina lidí představí oblast literatury, která je primárně určena dětským posluchačům či čtenářům. Ovšem definovat pojem literatura pro děti a mládež není zcela jednoduché. Toman (1992) pod tímto pojmem označuje „oblast literární tvorby záměrně určené věkově vymezenému okruhu nedospělých posluchačů a čtenářů nebo také oblast umělecké literatury původně psané pro dospělé, ale recipované dětmi a mládeží. Běžně se též užívá synonymního pojmenování dětská literatura, případně literatura pro mládež.“

Jana Segi Lukavská (2018) při vymezování pojmu polemizuje nad tím, zda je dětská kniha knihou, kterou napsaly děti nebo knihou, která je pro děti napsána. A pokud je původně kniha psána pro děti, můžeme o ní říci, že je to dětská kniha, pokud ji budou číst posléze jen dospělí? A naopak, co když knihy pro dospělé čtou také děti? Můžeme je považovat za dětskou literaturu?

V rámci této práce souzním s definicí podle Lederbuchové (2002), která literaturu pro děti a mládež definuje jako část literatury, která má specifickou estetickou funkci a vychází vstříc dětskému čtenáři, jeho zájmům, schopnostem a potřebám. Zároveň není nijak tematicky omezena, svět dospělých je v ní zobrazován v rovině chápání dětí, vyznačuje se jednoduchou kompozicí a jazyk je srozumitelný dětskému čtenáři.

Jedním z důležitých aspektů při definování literatury pro děti a mládež je skutečnost, že děti nečtou jen literaturu, která byla primárně určena pro ně, neboť právě určení cílové skupiny recipientů rozděluje literaturu pro děti a mládež na dvě základní kategorie, na literaturu intencionální a neintencionální (intentio – latinsky záměr). (Gebhartová, 1987).

Tam, kde tvůrci záměrně adresují svá literární díla určité věkové skupině, tzn., že při své tvorbě zohledňují psychiku, kompetence, čtenářské potřeby a zájmy dětského čtenáře určitého věku, tam se jedná o **intencionální literaturu pro děti a mládež**. Mezi autory, kteří se zabývají tímto druhem literatury, můžeme zařadit ty, kteří se ve svých dílech inspirovali kouzelnými lidovými pohádkami a upravují je, píšou vlastní moderní pohádky nebo příběhy, kde hlavní role ztvárňují děti či se zaměřují na psaní příběhů s motivem přírody. Současně do této kategorie spadají také encyklopedie pro děti, životopisné knihy známých osobností či verše určené dětem. Dříve v rámci historie vývoje intencionální literatury chtěli autoři dítě především vychovávat a poučovat, v současné moderní literatuře je preferována funkce estetická, poetická hra a humor, aniž by došlo ke snížení mravně-výchovné funkce. (Lederbuchová, 2002).

Tuto skutečnost potvrzuje také Toman (1992, str. 50), který uvádí, že autorská tvorba intencionální spočívá v tom, že „slovesný tvůrce záměrně uplatňuje ve svém díle tzv. dětský aspekt, tj. osobitý zřetel k psychickým a mentálním předpokladům a zvláštnostem dětského adresáta v určitém věkovém stadiu jeho vývoje. Vycházejí z respektování dětské osobnosti, usiluje o hlubší poznání, ovlivňování a rozvíjení.“

Oproti tomu **neintencionální literatura** představuje taková díla, která původně byla určena čtenářům dospělým, ale z určitých důvodů se dostala právě ke čtenáři dětskému. Toman (1992) uvádí dva způsoby implementace. Prvním z nich je situace, kdy sám nedospělý čtenář, veden čtenářskou potřebou a zájmem, vyhledává četbu i v oblasti literatury pro dospělé. Příkladem mohou být pohádky H. CH. Andersena nebo K. Čapka, povídky B. Němcové, historicko-dobrodružné knihy V. Huga a A. Dumase, vědeckofantastické prózy J. Verna, ale i dobrodružné romány K. Maye či J. Londona.

Druhou cestu představují díla, která svou původní podstatou byla adresována dospělému čtenáři, ale pro mladé čtenáře byla zkrácena, zjednodušena či specificky upravena nebo spadá do výběru četby ze stran pedagogů při literární výchově. Jako příklad je možno uvést díla jako Robinson Crusoe (D. Defoe), Gulliverovy cesty (J. Swift), Malý princ (A. Saint Exupéry) a de facto všechny texty národní i světové literatury, které jsou obsaženy v čítankách na 2. stupni základní školy.

Co vede dětského čtenáře ke čtení literatury pro dospělé, osvětluje Lederbuchová (2002) ve svém výkladovém slovníku literárních pojmů:

...má určité kvality dětského aspektu – zřetelně rozlišují dobro a zlo, postavy jsou komponovány jako nekomplikované charakterly, výrazně záporné nebo kladné – hrdina ztělesňuje dobově idealizovanou představu dobra a krásy a zároveň schopnost je hájit a prosazovat. Hrdinové poskytují mladému čtenáři příležitost k prožitkovému ztotožnění. Čtenářsky ho uspokojuje i poznávací funkce v literatuře faktu a sci-fi s prvky dobrodružství a tajemna. Syžet je tvořen jednou dějovou linií, většinou ústící do happy endu (s. 180).

Na základě skutečnosti, že literatura pro děti a mládež se skládá jak z intencionální, tak z neintencionální literatury, je možné pod tímto pojmem hledat jak díla čtenářsky osvojená dětmi, tak díla jim určená.

1.3 Základní typy knih pro předškolní věk

V literatuře pro děti existuje hned několik kritérií, podle kterých ji lze členit. Jedním z těchto hledisek je hledisko typologické, tedy takové, které se zaměřuje na typ knižní publikace, podíl textu a obrázků, grafické úpravy, formát apod. Tato práce se zaměřuje především na typy knih pro děti předškolního věku.

Gebhartová (1987) za základní typy knih pro předškolní děti považuje především:

- ✓ typ obrazový – v tomto typu je kniha zcela bez textu a hlavní roli zde přejímá obraz. Nejde ovšem pouze o výtvarnou záležitost, kniha má zcela jasný didaktický a estetický záměr a obvykle i kompozici díla. Patří sem především klasická leporela, karty, kostky, panoramatické knížky apod.
- ✓ typ hravě didaktický – v tomto typu stále převládá obraz, nicméně je zastoupen i text, a to od čistě instruktivní podoby až po beletrii. K tomuto typu se řadí například omalovánky, domalovánky, vystřihovánky, skládačky, publikace s didaktickými hrami atd.
- ✓ obrazová kniha – v tomto typu knih se doplňuje psané slovo a obraz. Obě dvě složky mají pro knihu podstatný význam a jsou společně inspirátorem základního námětu i kompozice.
- ✓ ilustrovaná kniha – v tomto případě ilustrace doslova ilustruje literární příběh. Převažuje zde text a to jak významově, tak proporčně. Jedná se nejtradičnější typ knih a spadá sem například pohádka, povídka, báseň.

Mezi poslední dva typy Gebhartová řadí „sdružené tituly“ a „neilustrovaný typ“, které jsou, jak sama uvádí, méně časté a z hlediska náročnosti pro předškolního „čtenáře“ ne zcela vhodné.

2 SOUČASNÁ ČESKÁ LITERATURA PRO DĚTI

2.1 Stručný vývoj české literatury

Ještě na konci 80. let 20. století se publikování literatury pro děti neslo v duchu značné centralizace. Autoři, kteří chtěli uplatnit své dílo, se museli spokojit s několika málo státními nakladatelstvími, z nichž nejvyšší postavení zaujímalo pražské nakladatelství Albatros, které i v současné době patří k významným vydavatelům kvalitních titulů pro děti předškolního věku.

Sametová revoluce měla dopad také na knižní trh, který přestal být kontrolován státem řízenými nakladatelstvími. Čtenářům se tak dostala do rukou nová česká literatura, zahraniční překlady a autoři, kterým nebylo dříve dovoleno publikovat, se opět dostali na scénu. S rostoucím počtem publikovaných knih ovšem narůstaly také rozdíly v kvalitě publikací a na český knižní trh se vrátil literární brak, který v minulém režimu vzhledem k přísným regulacím neexistoval. (Reissner, 2006).

Naštěstí tento rychlý nárůst knižních titulů vyvolal u vydavatelů i čtenářů potřebu kvalitnějšího výběru, ke kterému došlo na konci 20. století. Posledních deset let došlo na českém trhu k nárůstu počtu vydaných knih pro děti a k rozšíření došlo také v oblasti tematické i žánrové. Konečným důsledkem všech těchto změn bylo především vybudování dalších nakladatelství a to nejen v rámci České republiky.

Určitá svoboda dává křídla také menším, alternativním vydavatelstvím, jakými jsou například Běžilíška nebo Baobab. Jejich prioritou jsou knihy, které vynikají především kvalitním výtvarným zpracováním. (Čeňková, 2019).

Kvalitní tituly dětské literatury jsou v rámci České republiky oceňovány dvěma způsoby. Jedním z nich je cena Magnesia Litera, kde z celkových jedenácti kategorií je jedna z nich vyhrazena knihám pro děti a mládež a druhé ocenění představuje Zlatá stuha, která je pod záštitou České sekce IBBY (International Board on Books for Young People – Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu) a svým zaměřením se specializuje pouze na dětské knihy a knihy pro mládež. Zlatá Stuha je udělována v celkem 5 kategoriích – vedle literární části je možné získat cenu také za část výtvarnou a překladovou, za nakladatelský počin a za komiks pro děti a mládež. Aby bylo možné se ještě lépe

zorientovat v širokém záběru knih z české produkce, existují od roku 2013 elektronické a tištěné katalogy.

2.2 Knihy oceněné v letech 2021 - 2022

Zorientovat se ve všech současných a dostupných titulech dětské literatury není jednoduché. Pro získání objektivního a kvalitního vzorku současné literatury pro děti využijí výsledky ceny Magnesia Litera v roce 2022 (www.magnesia-litera.cz), ocenění Zlaté Stuhy v kategorii beletrie pro děti za rok 2021 a 2022 (www.zlatastuha.cz) a poté Výběr ze současné české literatury pro děti a mládež 2020/2021 – podzim, jež je výsledkem projektu Komise pro dětskou knihu SČKN (Svaz českých knihkupců a nakladatelů) a České sekce IBBY, a v němž jsou každoročně doporučovány nové české knihy pro děti a mládež (www.nejlepsiknihydetem.cz). Veškeré zdroje informací mapující současnou literaturu pro děti a jsou dostupné na výše zmíněných internetových stránkách.

Vítězem ceny Magnesia Litera v roce 2022 se v kategorii „Litera za knihu pro děti a mládež“ stala **Marka Míková** s knihou **Kabát a Kabelka**. Citlivá romance z města uzavřeného pandemií okouzlí poetikou, osobitostí i humorem. Stejně tak ilustrace Galiny Miklíkové. Nesmělý kabát potká sečtělou kabelku a prožijí v prázdné Praze mnoho malých dobrodružství. S bezdomovcem a ptačí rodinkou, v hospodě, na mostě nebo na střeše knihovny, odkud se dá vzlétnout (Magnesia Litera, 2022). Vedle této lovestory se Míková může pyšnit dalšími tituly, například Rýmovačky opičí, které jsou určeny již dětem od tří let a zároveň byly vybrány v projektu Nejlepší knihy dětem a v roce 2022 vyhrály cenu Zlaté stuhy v kategorii Beletrie pro děti.

Druhé místo si v ceně Magnesia Litera za rok 2022 v téže kategorii odnesla **Magda Garguláková** se svou knihou **Ruka – kompletní průvodce**, která je ale svou podstatou nápaditou encyklopedií určenou spíše pro děti mladšího školního věku.

Za to třetí místo si jistě zasloužila autorská knížka **Kráva Říčanová** autorky **Terezy Říčanové**, která dětem humorným a zajímavým způsobem zprostředkovává, co obnáší každodenní péče o hospodářské zvíře a připomíná, že žádný vztah není jednostranný a že je potřeba nejen od druhého brát, ale rovněž také dávat (Magnesia Litera, 2022).

Vítězem Zlaté stuhly za rok 2021 v kategorii beletrie pro děti se stala **Jana Jirků** se svými pohádkami **Táta a princezna Rozárka**. Hlavními hrdiny, jak napovídá název knihy, je tatínek a malá Rozárka, která se nespokojí jen tak s něčím. Žádné obyčejné pohádky, ale pěkně okořeněné. V těchto pohádkách se fantazie přímo utrhla ze řetězu a doplněna je pořádně bláznivým humorem.

V dané kategorii se do nominace na Zlatou stuhu dostala také kniha autorky **Ester Staré Aport, Fousku!**, která dětem předkládá každodenní radosti a starosti pejskařů. Mezi další knihy této autorky, které jistě patří za zmínku, jsou např. **Žvanda a Melivo** a **Mařenka už říká Ř**, do kterých autorka promítla své vlastní zkušenosti z praxe speciální pedagožky a logopedky, a prostřednictvím kterých tak rozvíjí komunikační schopnosti dětí.

Považuji za důležité zmínit ještě jednu nominovanou knihu a to **Králík je taky jenom člověk** autorky Ilony Komárkové, přezdívané **Komára**. Tato kniha provází čtenáře celým životem jednoho malého králíčka. Během svého života na něho čekají malá i velká dobrodružství, až nakonec spokojeně se svou rodinou zestárne a umírá. Tato laskavá kniha je výborný prostředek pro rodiče a děti, kteří se musejí rozloučit se svým mazlíčkem (Zlatá stuha, 2021).

Jak je zmíněno výše, v letošním roce získala ocenění Zlatá stuha v kategorii Beletrie pro děti kniha **Rýmovačky opičí** autorky **Marky Míkové**. Veselé básničky, které přibližují vzájemné soužití s opicí, jsou psány hravým způsobem, ve kterém autorka experimentuje s básnickým tvarem a nabízí pohled na svět očima někoho, kdo nemá ve zvyku moralizovat (Zlatá stuha, 2022).

Následující knihy patří mezi kolekci vybraných knih Svazem českých knihkupců a nakladatelů ve spolupráci s českou sekcí IBBY a SKIP v Praze. S ohledem na zaměření této práce jsou zde uvedeny pouze ty tituly, které jsou vhodné pro čtenáře předškolního věku. Veškeré informace jsou dostupné na www.nejlepsiknihydetem.cz.

O vynikajících kvalitách jakožto autorky dětských knih nemůže být u **Ilony Komárkové** alias Komáry vůbec žádných pochyb. Vedle nominace na Zlatou stuhu v roce 2021 byla také vybrána mezi Nejlepší knihy dětem a to se svou knihou **...A pak na mě mrkla**, v níž

společně s malým Timotym prožívá čtenář snové dobrodružství na dovolené u moře a vytváří si svůj vlastní tajný svět.

Mezi současné autory, kteří stojí za zmínku, patří určitě **Daniela Fischerová**, zkušená autorka příběhů pro děti. Její kniha **Pták Noh a ptáček Nožička**, určená pro nejmladší předškolní čtenáře, přináší pohádkový příběh o dvou ptačích bratřech. V nápaditě psané knize plné napětí, emocí a humoru se v závěru čtenáři dostává také poučení, že na velikosti nezáleží, a že i ten nejmenší může zvítězit nad zlem.

Martin Vopěnka, který byl v minulých letech oceněn Zlatou stuhou, se v žebříčku nejlepších knih umístil se svou knihou **Sofinka a záhadné zvířátko**. Ústřední téma vychází z prostého oznámení na plotě, které v mysli malé holčičky dokáže rozvířit nevídanou fantazii.

Ačkoli má za sebou několik školních prací jak doma, tak na zahraniční stáži v Glasgow School of Art, kniha **Obr** je její prvotinou. Řeč je o **Tereze Šiklové**, která svého gigantického hlavního hrdinu představuje v celostránkových či dvoustránkových obrázcích. Kniha překvapí především absurdním humorem na hraně grotesky.

Poetický příběh o třech morčatech, která zkouší poznávat svět, jdou tam, kam je srdce táhne a přitom se učí novým dovednostem, je dílem autorky **Kláry Pondělíčkové** s názvem **Co musejí morčata**. Ačkoli je Klára Pondělíčková občanskou profesí právnička, již v roce 2014 debutovala svým příběhem **Něco ti povím, Johane**, který se dotýká tématu mezigeneračního soužití.

Poslední knihu, kterou v rámci tohoto výběru zmíním, je **Strašidelný dům** neaktivnější české autorky knih pro děti **Zuzany Pospíšilové**. Skupinka dětí fascinovaná jedním starým domem sebere veškerou odvahu a vyráží na strašidelnou výpravu plnou dobrodružství, humoru, opředenou tajemstvím i různými nástrahami (Nejlepší knihy dětem, 2021).

3 PETR HORÁČEK A JEHO TVORBA

3.1 Životní příběh

Neméně významným a velmi úspěšným českým výtvarníkem a spisovatelem je také Petr Horáček, kterého tady u nás málokdo zná, protože se jeho úspěchy odehrávají převážně ve Velké Británii. I přesto, že je na webu k dispozici o panu Horáčkově mnoho informací, rozhodla jsem se pana Horáčka prostřednictvím e-mailu kontaktovat a doplnit si některé informace. Pan Horáček je velmi vstřícný, milý pán, který je velice oddaný své práci, miluje děti a chce jim prostřednictvím svých knížek předat jen to nejlepší. Veškeré informace v rámci této kapitoly jsem získala od samotného pana Horáčka.

Tento světově uznávaný autor a ilustrátor dětských knih se narodil 30. června 1967 v malém bytě v Malešicích, kde bydlel spolu s rodiči, babičkou a dědečkem z otcovy strany. I přesto, že v rodině nikdo neprojevoval umělecké sklony, jeho rodiče ho ve všem podporovali. Jen dědeček z matčiny strany měl rád Ladovy obrázky a nosil mu domů pohledy, které musel Petr Horáček překreslovat a později i on sám se do obrazů Josefa Lady zamiloval. Považuje to za své první setkání s uměním.

Na základní škole v Ďáblicích v Praze, kam se těsně před nástupem do školy s rodiči přestěhovali, ho to moc nebavilo. Miloval přestávky, kdy si společně se spolužáky vyprávěli děje různých filmů či knih, které někdo viděl či četl. Zpětně tyto zážitky považuje za výborný způsob, jak se naučit své myšlenky vypravovat a editovat a mrzí ho, že v dnešní době s rychle se rozvíjející technikou jsou o toto současné děti ochuzeny.

V dětství utrácel peníze za skicáky a výtvarné potřeby a všechny je pomaloval. Rád kreslil příběhy, které viděl v kině, nebo o kterých slyšel. Jeho kamarád si rád kupoval francouzský časopis s příběhy o neuvěřitelně chytrém pračlověku, což Petra Horáčka inspirovalo k vytváření vlastních příběhů o tomto člověku.

Ještě na základní škole mu otcův kamarád doporučil ateliér, a tak každou středu jezdil sám tramvají do ateliéru, kde se učil malovat a kreslit. Po základní škole se dostal na Střední odbornou školu výtvarnou na Hollarově náměstí v Praze a konečně se začal vzdělávat v oboru umění. Chodilo se do klubových kin na umělecké filmy, četly se knihy

o umění a o dějinách umění. Petr Horáček na toto období velmi rád vzpomíná, i když začátky byly velmi složité. Naučil se zde pečlivosti a spolu se svým spolužákem a jeho rodiči jezdili stanovat a vždy si s sebou brali malířské stojany, či jezdili k nim na chatu a povídali si společně o malování a umění, přičemž vyzdvihuje především celkovou rodinnou atmosféru a popisuje ji jako něco úžasného a nezapomenutelného.

Střední škole je vděčný především za to, že si z oblasti umění vyzkoušel opravdu všechno, od písma, typografie přes papír a sítotisk až po malování, design a fotografii. Současně si také uvědomil, že velice důležitá je také prezentace vlastní práce, jeho slovy: „Pokud to jen někomu hodíš, bude se k tomu tak chovat. Když to budeš prezentovat jako to nejcennější na světě, tak se na to ti lidé budou taky tak dívat.“

Po střední škole se hlásil na Umělecko-průmyslovou školu na ilustraci, kam se ovšem nedostal. Nastoupil tedy do práce u Drobného zboží Praha jako designér a pracoval v oboru propagace. V osmnácti letech se mu za pomoci maminky podařilo získat byt po jedné starší paní, ve kterém si udělal svůj první ateliér. Uvědomil si, že chce malovat a tak si opět podal přihlášku na školu, tentokrát na Akademii výtvarných umění v Praze. Tvrdě dřel a denně maloval, aby zkoušky úspěšně složil a jeho úsilí se vyplatilo.

Součástí jeho studia byly výjezdy například do Poněšic nebo do Blatné na tzv. plenéry, kde se po několik týdnů bydlelo a každý den se malovaly stromy a krajiny. Během jeho studia došlo k revoluci a jejím následkem byly krom jiného také obrovské změny v rámci jeho studia. Akademie se „vyčistila“ od profesorů, kteří nebyli dostatečně kompetentní a sháněli se profesori noví z řad významných umělců.

Během jeho studia přišla na akademii nová dívka Claire Harrison, která pocházela z Velké Británie a původně studovala malířství v Anglii a v rámci studia získala roční stipendium, kterého využila ke studiu v České republice. Petr Horáček dostal od svého profesora za úkol se o Claire postarat a ukázat jí Prahu. Společně se do sebe zamilovali a původním úmyslem bylo zůstat společně v Praze. Jeho dnes již manželka začala pracovat jako soukromá učitelka výtvarné a hudební výchovy. V roce 1994 se ovšem na základě pohnutky od Claire nakonec přestěhovali do Anglie, kde ona získala práci opět jako učitelka.

Petr Horáček vnímá své začátky v Anglii jako složité období. Jazyk neuměl vůbec, proto zpočátku pracoval „na černo“ v domě pro lidi bez práce, kde myl nádobí a uklízel. Po nějaké době získal práci u Claire ve škole, kde pracoval jako technik – myl štětce, uklízel po malování apod. Současně začal chodit na angličtinu pro cizince, poslouchal rádio a koukal na televizi, aby co nejvíce vstřebal angličtinu.

Na škole, kde pracoval, se potkal se studentem, jehož maminka začala psát knížky pro děti o malé myšce Marlow a nebyla spokojena se svou ilustrátorkou. Slovo dalo slovo a on pro ni začal kreslit ilustrace. Přestože knihy se nikdy vydat nepodařilo, Petr Horáček díky tomu zjistil, že tato práce ho velmi baví a začal si sám vymýšlet vlastní příběhy a začal psát vlastní knížky pro děti.

Ve svých třiceti letech se stal poprvé otcem. Narodila se mu dcera Tereza, které jeho přítel věnoval dětskou knihu s názvem *Velmi hladová housenka* (*originální název The very hungry caterpillar*). Kniha vyšla již v roce 1969 a napsal ji americký spisovatel Eric Carle. Petra Horáčka kniha velice fascinovala a to především svým moderním, současným až nadčasovým provedením. Je plná průřezů, dírek, barev a vypráví o housence, která sní úplně všechno, až z ní vyroste tlustá housenka, která se jednou promění v krásného motýla. Má nádherné ilustrace, jednoduchý text a děti učí nejen vývojová stadia motýla, ale i dny v týdnu a počítání. Při prvním setkání s takovou knihou si Petr Horáček uvědomil, že to je přesně to, co chce dělat. Uvědomil si, že chce dělat knihy, které mají smysl, jsou nadčasové a pro děti něčím přínosné.

Do této doby tyto knihy neznal. V bývalém Československu byly pouze ilustrované knihy, kde obrázek ilustruje to, co je v textu napsáno. Toto byl pro něho zcela nový typ knihy, tzv. obrázková kniha, kde text musí být v naprosté rovnováze s obrázkem, tj. to, co je řečené obrázkem není třeba psát a naopak to, co je psáno není třeba kreslit. A přesně tento typ knihy ho natolik okouznil, že původní myšlenku být malířem opustil a otevřel dveře do světa dětské literatury a dětského světa.

Zpočátku to zkoušel u malých nakladatelství, kde opakovaně získával zdvořilé, avšak zamítavé odpovědi. Nakonec se rozhodl oslovit dvě větší nakladatelství – Random House a Walker Books. Došlo mu, že malé nakladatelství si nemůže, na rozdíl od většího, dovolit investovat do neznámého autora. Obě dvě nakladatelství mu odpověděla kladně, přičemž Random House požadoval ještě nějaké úpravy, zatímco

Walker Books přijal jeho nápady a náměty tak, jak byly. Od té doby Petr Horáček s tímto nakladatelstvím spolupracuje.

3.2 Tvorba, ocenění a inspirace

První knihu, kterou napsal, vyprávěla příběh o malé mouše, která si seděla na misce s ovocem. Vzhledem k její velikosti viděla pouze barvy. Jedna stránka knihy tak byla celá červená, a když se stránka otočila, byly tam jahody a takhle to pokračovalo dále, byly tam pomeranče, banány a celé se to skládalo do barevného spektra, neboť každá další stránka byla o něco kratší. Nakladateli se tehdy nápad o barvách moc líbil, ale nelíbila se mu tam ta moucha. Nakonec se společně domluvili, a tak vznikla první kniha Petra Horáčka s názvem *Strawberries are red (Jahody jsou červené)* a následně hned ještě jedna s názvem *What is black and white (Co je černé a bílé)*. Za tyto dvě knihy získal cenu Začínající autor roku 2001.

Námětu s mouchou se ale vzdát nechtěl. Ačkoli sám uznal, že nakladatel měl v té době pravdu, že kniha s mouchou není pro první knihu dobrý nápad, po deseti letech se moucha, i když v trochu jiné podobě, vydání dočkala. *The Fly (Moucha)* je knížka velmi zábavná, která vyvolává v dětech smích a s otočením na poslední stránku, kde moucha sedí, je to jen na čtenáři, jak dál rozhodne o osudu mouchy, buď knihu zabouchne nebo opatrně zavře. Fakt, že nakladatelství nakonec knihu o mouše vydalo, je jen dalším důkazem toho, jaké jméno si Petr Horáček dokázal vytvořit (Český rozhlas, 2016).

Od té doby má na svém kontě okolo padesáti titulů, z nichž některé získaly řadu ocenění. Cenu za nejlepší dětskou knihu v americkém časopise Child Magazine získala nejen kniha *Leť, ptáčku vysoko (Bird, fly high)*, ale také kniha *Běž, myško běž (Run, mouse run)*. Stejným oceněním se později může pochlubit i s knihou *Husa Líza (Silly Suzy Goose)*, která v té době byla jeho nejprodávanější knihou. Ocenění za „Obrázkovou knihu roku 2006“ v Holandsku si vysloužila kniha *Nový domek pro myšku (A New House For Mouse)* v holandském vydání. Mezi další oceněné knihy patří například *Zvířecí protiklady (Animal Opposites)* jako Nejlepší kniha roku 2013 v USA nebo *Nenažraná koza (The Greedy Goat)*, která získala cenu Sheffield's Children Book v roce 2017 v kategorii batolata. V řadě dalších ocenění, které knihy Petra Horáčka

získaly, zmíním ještě jednu a tou je *Nevrlá kachna (Grumpy Duck)*, která se v Holandsku může pyšnit oceněním Obrázková kniha roku 2020 (Petr Horáček, n. d.).

Knihy Petra Horáčka jsou na pultech nejen ve Velké Británii, ale vydávají se hojně také v Americe, Německu, Francii, Holandsku, dokonce i v Jižní Koreji a Japonsku (Česká televize, 2012). Byly přeloženy do 15 jazyků včetně japonštiny, vlámštiny, korejštiny či čínštiny. Sám Petr Horáček říká, že si oblíbil thajská nebo korejská vydání. „Nerozumím ani jednomu slovu, ale líbí se mi ta dekorativnost písma, která obrázky dotváří“ (Český rozhlas, 2016).

Na český překlad si čtenáři v České republice museli počkat až do roku 2012, kdy vyšla první knížka v češtině s názvem *Nový domek pro myšku (A New House For Mouse)*. Tomuto počínu výrazně pomohla paní Jitka Netušilová, která v té době za pomoci Horáčkových knih učila děti angličtinu. Paní Netušilové se knihy líbily natolik, že se o nich zmínila své známé z nakladatelství Portál, slovo dalo slovo a nakladatelství kontaktovalo anglického vydavatele Walker Books a brzy nato se mohl český čtenář těšit prvním českým překladem. První vydání této knihy bylo ale bohužel ochuzeno o prořezávané stránky, kterými se mohl pyšnit originál. Tento naprosto úžasný výtvarný nápad, který dává knížce naprosto jiný rozměr, si mohl český čtenář osahat až mnohem později v roce 2020, kdy se na českém trhu objevilo 2. vydání této knihy (Český rozhlas, 2020).

Dalšími knihami v pořadí, které vyšly v českém překladu, byly například *Husa Líza a Husa Líza a vánoční hvězda (Silly Suzy Goose a Suzy Goose and the Christmas Star)*. V první knize se Líza snaží být jiná než ostatní husy, avšak po setkání se lvem pochopí, že být jednou z davu, také není úplně špatné. V druhém příběhu je husa Líza odhodlaná nalézt chybějící hvězdu na vánočním stromečku, i kdyby ji měla z nebe uloupnout (Horáček, 2017a, 2021).

Opomenout nesmíme ani knihu *Papuchalk Petr (Puffin Peter)*, která také patří mezi první knihy Petra Horáčka, které vyšly v českém jazyce a to v roce 2013. Papuchalk Petr má svého kamaráda Pavla, který se ztratí a on udělá všechno pro to, aby ho našel. Pomůže mu s tím nová kamarádka velryba (Horáček, 2013).

Malou myšku z knihy *Nový domek pro myšku* si Petr Horáček natolik oblíbil, že se stejnou postavičkou napsal ještě další tři knihy. „Líbí se mi na ní její dětská naivita a hravost.“ (Těthalová, 2019). Jednou z nich je kniha *Jak myška snědla měsíc* (*The Mouse Who Ate the Moon*), ve které se malé myšce splní přání a z nebe spadne kousek měsíce. Je voňavý a lákavý a myška si z něho kousek ukousne. Je ale nešťastná, protože teď už měsíc nikdy nebude kulatý. Naštěstí i ona nakonec pochopí, že měsíc se sníst nedá. (Horáček, 2020a). V další knížce s názvem *O myšce, která se nebála* (*The Mouse Who Wasn't Scared*) se čtenář setká s myškou plnou odvahy a odhodlání, která se v temném lese nebojí ani vlka, ani medvěda. Nemá strach ani z velkého losa a nakonec ji vystraší malé koťátko. Kniha o strachu a obezřetnosti je pro české čtenáře k dispozici od roku 2019 (Horáček, 2019a). Poslední dobrodružství malé myšky nabízí kniha *The Mouse Who Reached the Sky* (*O myšce, která se dotkla nebe*), která ve Velké Británii vyšla v roce 2015, ale českého překladu se prozatím nedočkala.

Pan Horáček se ve své e-mailové konverzaci zmínil, že každý podzim se snaží přijet na dva týdny do Čech na chatu. Během jeho pobytu přemýšlí, maluje, čerpá inspiraci na další knihy a užívá si podzimní přírody. Dle jeho slov nikde nejsou tak krásné lesy jako právě u nás. A právě zde se jednou zrodil nápad na další knihu *Nenažraná koza* (*The Greedy Goat*), ačkoli vydána byla nejprve roku 2017 v Anglii a teprve o dva roky později v České republice. Když jednou trávil svůj čas opět na chatě, nevídanou společností mu byla jedna zvědavá a nezbedná koza. Všude vlezla a všechno sežrala, včetně trenýrek z prádelny šňůry. Veškeré pokusy ji vyhnat od zeleniny a květin byly marné. Pokaždé se vrátila. A byla tak vlezlá, že se jí podařilo vecpat se i do další Horáčkovy knihy. A tak vznikl příběh o mlsné koze, která prošla celý statek a snědla, co mohla, včetně sedlákových trenýrek. Vtipný příběh také nabízí možnost procvičení barev a dnů v týdnu (Horáček, 2019b).

Všechny knížky, které doposud vyšly v České republice, jsou překlady z angličtiny. Až na jednu, knihu *Dlouhá cesta*, kterou v roce 2017 vydalo nakladatelství Pinwheels. Tato obrázková knížka vypráví příběh o zahradním trpaslíkovi Františkovi, který celé dny naslouchá ptáčkům a jejich vyprávění o světě. A tak se rozhodne do toho světa vypravit. Všude, kde se zastaví, zasadí kytičku, aby se to místo stalo lepším nebo alespoň o malinko hezčím. Je to první kniha, která je od počátku psaná v češtině. Pan

Horáček mi prozradil, že tento příběh mu v šuplíku ležel pět let, než ho potom u nás vydal, neboť v anglických zahradách se prý se zahradními trpaslíky příliš často neseťkáme (Horáček, 2017).

Poslední knihu, kterou bych v rámci rozsáhlé tvorby Petra Horáčka zmínila, je kniha *Slon (Elephant)* vydaná v roce 2009 ve Velké Británii a v roce 2021 poté vyšla i v České republice. Kniha čtenáře zaujme především velkými obrázky slona, který spolu se svým lidským kamarádem dělá spoustu vylomenin. A i přesto, že ho dospělí nevidí, zvládne sníst koláčky, vylít pomerančovou šťávu na stůl nebo vzít kamaráda do džungle. Petr Horáček dlouhou dobu věřil, že inspirací na tuto knihu byla jeho dcera Tereza, která sama měla imaginárního přítele – byla jím černá liška. Nicméně má ve zvyku vystříhovat si zajímavé obrázky a fotky z různých časopisů a novin a lepit si je do svých skicáků. A právě v jednom takovém starém skicáku objevil fotku slona stojícího na skateboardu, kterého tlačí dvě děti. A přesně tento obrázek se stal hlavní inspirací této knihy (Walker Books, n.d.).

Knihy Petra Horáčka obvykle mívají něco navíc. Často své knihy ozvláštňuje vyřezávanými otvory, překlápečkami, či dokonce má pár knih s trojrozměrnými rozkládačkami. Učí děti, aby měly rády knihy jako objekt. Jeho cílovou skupinou jsou většinou děti, které ještě samy neumějí číst a rád dělá knihy, které jsou pro děti něčím přitažlivé. Spoléhá se na jejich zvědavost, na to, že budou s nedočkavostí přemýšlet a představovat si, co se asi skrývá za průřezem či překlápečkou. Originální jsou také jeho ilustrace. Ve svých knihách velmi často využívá techniku koláže, která mu poskytuje dostatek volnosti a svobody při vytváření obrázků (Těthalová, 2019).

O novém příběhu totiž přemýšlí především v obrázcích. Svou inspiraci nachází například v textech písní, obrázcích, také v barvách, barevných kombinacích či materiálech, které někde vidí. Ještě než se mu v hlavě zrodí, o čem kniha bude, už obvykle ví, jak budou vypadat obrázky. O textech budoucích knih uvažuje v angličtině, protože rytmus mezi textem a obrázkem považuje za velmi důležitý a dle jeho slov musí být v naprosté harmonii (Ocisková, 2020).

4 VYBRANÁ DÍLA PETRA HORÁČKA A JEJICH ANALÝZA

Jakkoli by se mohlo zdát těžké a složité vybrat dvě knihy z celé řady nádherných a úžasných příběhů, které Horáček ve svých knihách předkládá dětem, pro mne to byla jasná volba. I když trilogii o malé myšce mám také moc ráda a koza, která sežere, na co přijde, mě vždy rozesměje, tak absolutními favority v naší domácí knihovniče jsou knihy **Nejkrásnější místo na světě** a **Modrý tučňák**. A i přesto, že všechny Horáčkovy knihy mají příběhy s hlubokým významem a tyto dvě nejsou výjimkou, prostě a jednoduše mi přirostly k srdci. Asi ani nedokážu popsat z jakého přesně důvodu, snad pro zájmovou zvědavost a touhu objevovat, či pro tučňákův smutný příběh, který nutí člověka se zamyslet nad jedinečností a její negativní stránkou, která ačkoli by měla být výsadou, ve svém důsledku způsobuje spíše samotou a smutek.

Pro svou analýzu jsem se inspirovala publikací Miloše Šlapala, Hany Košťálové a Ondřeje Hausenblase a kol. s názvem Metodika rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti (2012). Na základě této publikace jsem si stanovila vlastní strukturu své analýzy, kterou jsem přizpůsobila věkové kategorii dětí předškolního věku. Strukturu a její rozbor uvádím v příloze 1. V rámci své analýzy nejprve seznamuji se stručným obsahem knihy a uvádím vlastní názor. Dále se snažím předložit autorovu intenci, hlavní myšlenku příběhu a smysl textu, zároveň se zaměřuji na ústřední téma a motiv. V další části se soustředím na to, jakým způsobem text souvisí s životem dítěte, co by pro něho mohlo být zajímavé a s čím by si naopak nemuselo vědět rady, zároveň také uvádím doporučený věk. Vzhledem k tomu, že ilustrace jsou zde nedílnou součástí celého příběhu a jejich rozbor by byl z výtvarného pohledu jistě velice zajímavý, ale nejsou stěžejním cílem mé práce, pokusím se o jejich analýzu alespoň z pohledu „laika“. V závěru se snažím shrnout celkový didaktický potenciál textu, nastítnit a navodit otázky, které by mi pak lépe pomohly vypracovat přípravu pro práci s dětmi v mateřské škole.

Od své analýzy si slibuji, že mi nabídne větší pochopení jednotlivých částí příběhu, odhalí důležité a podstatné prvky a donutí mě, do hloubky se zamyslet nad příběhem. Zároveň mi tak pomůže vypracovat lepší a propracovanější přípravu pro děti v mateřské škole tak, aby se nejen dozvěděly něco nového o světě, ale také o sobě

samých a zároveň začaly vnímat knihy jako něco, co je pro náš život přínosné a důležité.

4.1 Nejkrásnější místo na světě

Kniha Nejkrásnější místo na světě (originální název The Best Place In The World) vyšla na jaře roku 2020 v anglickém nakladatelství Walker Books. Později téhož roku ji v České republice vydalo pražské nakladatelství Portál a z anglického originálu ji přeložila Marie Těthalová ve spolupráci s Martinou Waclavičovou. Technickou redaktorkou je Kateřina Tvrďá (Horáček, 2020b).

4.1.1 Stručný obsah knihy

Kniha Nejkrásnější místo na světě je příběhem malého zajíčka, který přemýšlí nad tím, zda louka, na které bydlí se svými přáteli, je to nejkrásnější místo na světě. Postupně se ptá všech svých přátel a každý z nich mu odpoví, co právě jemu se na tomto místě líbí. Jen sova mu neodpoví a poradí mu, ať jde do světa a otázku na svou odpověď nalezne sám. A tak se zajíček vydá na cestu, projde celý svět, až nakonec se začne cítit osamělý. A to je ta chvíle, kdy se dozvídá odpověď na svou otázku. Nejkrásnější místo je tam, kde jsou naši přátelé.

4.1.2 Vlastní názor na knihu

Tato kniha mě velmi mile překvapila. Pan Horáček dokázal pouhými pár větami převyprávět velmi silný příběh, který navíc doplnil osobitými ilustracemi. Tato kniha na mě opravdu zapůsobila tak, jak jsem to nečekala. Možná také proto si v naší rodinné knihovničce vysloužila čestné místo a řadí se mezi ty „ohmatané“. I přesto, že pro dospělého čtenáře je příběh snadno předvídatelný, neubírá mu to na originalitě především formou podání a způsobem zpracování. Naproti tomu malý čtenář je postupně naváděn, aby sám objevil, co zajíček nakonec pochopí. Velmi se mi líbí, že tato kniha vybízí krásně zapojit fantazii – pozorovat a pojmenovávat barvy, hledat zvířátka, rozvíjet předmatematické dovednosti, povídat si o tom, co je na obrázku a podobně. Je to příběh o domově, o touze poznávat, objevovat, hledat a cestovat a to je to, co mě neustále nutí se ke knize vracet. Tato kniha má dle mého názoru opravdu všechno, co by dětská kniha měla mít – silný, poutavý příběh s poselstvím, které děti

postupně objevují a zároveň nádherné ilustrace, které jedinečnost příběhu jen podtrhují a vystihují.

4.1.3 Autorův záměr

Dle mého názoru se v této knize autor snaží malé čtenáře nenásilnou formou poučit a zároveň je seznámit s novými poznatky. Děti se dozvídají, že králíci žijí na louce a rádi běhají, že včely produkují med, že ptáci mají rádi vysoké stromy a rádi zpívají, že kachna ráda plave v potoce a sova je zde představena klasickým způsobem – jako moudré zvíře, které zná odpověď na zajícovu otázku. A protože ví, že běžná odpověď by zajíce neuspokojila, moudře mu poradí, ať sám jde do světa a odpověď na svou otázku si najde sám. V dalším pokračování se pak čtenář seznamuje s různým prostředím, se kterým se ve světě můžeme setkat. Ať už jde o zurčící řeky a vodopády, hory, moře, pouště, pole či lesy. Ačkoli výše zmíněný záměr považuji za velmi důležitý, domnívám se, že prvotním autorovým záměrem bylo především ukázat dětem, že i kdyby byl člověk na sebekrásnějším místě, nemůže být šťastný, pokud na něm bude sám, bez svých přátel. Další důležitou myšlenku spatřuji v tom, že každý člověk by si měl odpověď na svou otázku najít sám a zároveň by měl být schopný si nechat dobře poradit od zkušenějších a moudřejších. Neméně důležité je také uvědomění si, že každý má na danou věc svůj vlastní názor, který bychom měli respektovat i přesto, že se neshoduje s naším. Příkladem nám mohou být názory jednotlivých zvířátek. Každé z nich považuje louku za nejkrásnější místo na světě z jiného důvodu a zajíc jim oponuje, že tohle všechno je ale možné i někde jinde. Pro ukázkou příkládám odpověď medvěda: *„No přece kvůli včelám,“ řekl medvěd. „Kde jsou včely, tam je med. Já mám rád med a stejně tak rád se o něj s tebou dělím!“* *„To ano, ale včely a med jsou přece všude,“ řekl zajíc* (Horáček, 2020b).

4.1.4 Hlavní myšlenka příběhu a smysl textu

Nejkrásnější místo na světě je kniha, která nutí svého čtenáře zamyslet se nad podstatnými životními hodnotami. Proč je důležité mít domov? Co je to domov a co ho tvoří? Jakou roli v našem životě hrají přátelé? Je to kniha o domově, o dobrodružství, ale především o přátelství. V souvislosti s touto knihou mě napadají dvě přísloví: *„Všude dobře, doma nejlíp“* a *„Pálí ho dobré bydlo“*. Za důležité poselství textu tak můžeme chápat to, že doma je nám nejlépe a doma je pro nás tam, kde máme své

nejbližší. Líbí se mi, že poselství knihy není primárně určeno jen pro nejmenší čtenáře, ale i dospělý čtenář si z něho může vzít ponaučení. Však i my dospělí se neustále honíme za hmotnými věcmi a důležitost přátelství často ustupuje do pozadí. Toužíme neustále objevovat nové věci a nová místa, vrháme se na jedno dobrodružství za druhým a snažíme se poznat všechny krásy světa, protože co kdyby to náhodou bylo někde lepší. Ono určitě je, i já to tak cítím, ale i přesto se vždy moc těším zpátky domů.

4.1.5 Hlavní téma a motiv knihy

Petr Horáček v tomto příběhu použil tradiční motiv cesty, na jejímž konci nachází hlavní hrdina odpovědi na své otázky. Zajíc se během své cesty dostává na místa, o kterých uvažuje v souvislosti se svými přáteli. Pro lepší představu uvádím příklad (Horáček, 2020b):

Zanedlouho prošel poli a došel do krásného sadu. „Tady by se králíkům běhalo! Určitě by se jim tady líbilo.“

Zajíc objevil nádherné zurčící řeky a vodopády. „Tady by se líbilo kachně.“

Nakonec zajíc došel až k moři. „Slunce je jak velká sklenice medu,“ pomyslel si zajíc. „Medvědovi by se tu určitě líbilo.“

Stejně důležitým motivem je tak i motiv přátelství, který protíná celý příběh. Zajíc podniká dobrodružnou cestu, během které neustále vzpomíná na své přátele. Nakonec dojde až do pouště, kde se najednou začne cítit osamělý. V tuto chvíli si uvědomuje, že i kdyby byl na sebekrásnějším místě, nikdy nebude šťastný, dokud tam s ním nebudou také jeho přátelé. Protože dobře nám může být pouze tam, kde jsou lidé, kteří nás mají rádi a my je, ať už je to kdekoli.

4.1.6 Dítě a příběh

4.1.6.1 Co v příběhu souvisí se životem dítěte

Děti se v příběhu setkávají s několika zvířátky, která jistě znají ze svého života. Ať už se jedná o hlavního hrdinu zajíčka nebo jeho přátele – králíky, medvěda, včely, ptáčky, kachnu či sovu. Všechno jsou to zvířata, která žijí u nás a děti mají možnost většinu z nich vidět buď ve volné přírodě nebo v zoologické zahradě.

Už svou podstatou by mohl být příběh dětem velmi blízký. Je to především zajícova zvědavost, která v něm vyvolává otázky a nutí ho podniknout dobrodružnou cestu. Je to právě zvědavost a snaha všechno zvládnout, která je pro děti předškolního věku typická. To potvrzuje také Vágnerová (2012), která uvádí:

Předškolní děti bývají zvědavé a rády se účastní nových činností. Chtějí dělat všechno jako velcí, naučit se novým dovednostem a s jejich pomocí se ve společnosti prosadit. Iniciativa předškoláků odráží jejich potřebu něco zvládnout, vykonat a potvrdit tak svoje kvality.

4.1.6.2 Čím je příběh pro dítě zajímavý

Děti by mohla zaujmout zajímavá místa, na která se zajíc během své cesty dostává. Ať už se jedná o nádherné zurčící vodopády, vysoké hory, moře nebo pouště. S největší pravděpodobností se s většinou z těchto míst děti nikdy nesetkaly, proto si myslím, že pro ně budou zajímavá a jak je uvedeno v předchozím odstavci, zvědavost dětí u nich může vyvolat řadu otázek ohledně těchto míst. Dopomoci mohou také nádherné ilustrace, které tato nevšední místa zobrazují.

4.1.6.3 Co může být pro dítě matoucí

Všímavější děti by mohly mít pochybnosti ohledně ztvárnění zajíce. V knize je představován v bílé barvě, zatímco jeho kamarádi králíci jsou hnědí. V našem prostředí jsme zvyklí tato zvířátka vnímat spíše naopak, králíky bílé a zajíce hnědé. Stejně tak matoucí může být i vyobrazení postavy kachny, která má zbarvení typické pro kačera. Pro upřesnění se nejedná o chybu v překladu, neboť i v anglickém originále se jedná opravdu o zajíce a kachnu.

4.1.6.4 Doporučený věk dítěte

Ačkoli nakladatelství Walker Books, které knihu vydalo, uvádí doporučený věk od 3 let, osobně bych se nebála nabídnout knihu i mladším dětem, přibližně od dvou let, které jistě zaujmou celostránkové barevné ilustrace. Zároveň i text je lehce pochopitelný a krátký, proto si myslím, že i pro menší děti by mohl být zajímavý a přínosný.

4.1.7 Rozbor ilustrací

Vzhledem k faktu, že se jedná o obrazovou knihu, hlavní roli zde zaujímají ilustrace. O tom hovoří i sám pan Horáček (viz kapitola 3.1), kde uvádí, že podíl mezi textem a

obrázky by měl být vyvážený. Kniha Nejkrásnější místo na světě tuto skutečnost jen dokládá.

Jak zmiňuji výše, jedná se tedy o obrazovou knihu, kde jsou celostránkové ilustrace. Jednotlivé obrázky vypadají namalované pastely a je zde využita autorova oblíbená technika koláže. Postavy zvířátek jsou precizně ztvárněné do posledního chloupku, příroda kolem hraje teplými, letními barvami. Převažují zde barvy žlutá a zelená, které jsou doplněny hnědými a červenými odstíny. Líbí se mi, jak si Horáček pohrává s různými odstíny jednotlivých barev. Celkově ilustrace působí hřejivým dojmem, vyzařují ze sebe spousty pozitivní energie a světla, které by dokázaly potěšit nejedno lidské srdce.

Již na obálce knihy lze pozorovat ohňostroj nádherných barev. Je zde vyobrazena postava medvěda, který se usmívá a sedí uprostřed rozkvetlé louky plné pestrobarevných květin. U něho stojí jeho kamarád a hlavní hrdina příběhu zajíc se zdviženýma rukama a otevřeným gestem naznačujícím touhu medvěda obejmout. Příjemné ilustrace tak jen podtrhují ústřední motiv knihy a jen dokazují, jak velkou moc ilustrace mohou mít.

4.1.8 Shrnutí didaktického potenciálu textu

Nejkrásnější místo na světě – útlá knížka o zvědavém zajícovi určená dětem od 3 let. Na necelých 30 stránkách se odehrává příběh zajíce, kterému v hlavě hlodá myšlenka, zda je louka, na které bydlí se svými přáteli to nejkrásnější místo na světě. Na doporučení moudré sovy se vydává do světa, poznává nejrůznější krásná místa, ale nakonec se začne cítit osamělý a tak se vrací zpět na svou louku, protože už ví, že to nejkrásnější místo na světě je tam, kde má své přátele.

Krásné celostránkové ilustrace, které doplňují krátké texty na jednotlivých stránkách, přímo vybízejí ke společnému času rodičů a dětí strávenému nad knihou nebo k jejímu využití ve škole, ať už k předčítání nebo předjímání, jak by příběh mohl pokračovat. Tato kniha je ideálním pomocníkem, jak v dětech utvářet a rozvíjet vztah ke knihám a zároveň jejich život obohatit o nové poznatky a zkušenosti. S ohledem na věk je pak při práci potřeba zdůrazňovat takové části textu, které nějakým způsobem souvisí s jejich životem a jejich zkušenostmi a zároveň směřují k našemu výukovému cíli.

Již samotný název knihy „Nejkrásnější místo na světě“ může vyvolat několik otázek – Kde je nejkrásnější místo na světě? Co vlastně znamená nejkrásnější? A co je to svět? Ihned v úvodu zjišťujeme, že pro zajícovy kamarády králíky je nejkrásnějším místem jejich louka, protože si tu můžou hrát na honěnou. I my můžeme přemýšlet, kdy naposledy jsme si hráli na louce na honěnou, s kým to bylo, jak se nám to líbilo, co všechno jsme na té louce viděli. V další části zjišťujeme, že medvědovi se tu líbí kvůli včelám a medu a rád se o med se zajícem podělí. Chutná nám med? A jaký je, sladký nebo slaný? Můžeme vyzkoušet naše smyslové vnímání. A kdo vyrábí med? Proč jsou včelky tak moc užitečné? Jak by to vypadalo, kdyby žádné včely neexistovaly? Tato část dává dětem možnost získat nové poznatky a informace o životě včel a jejich důležitosti pro náš život. Zároveň nám tato část knihy představuje jednu z forem přátelství, kdy medvěd je ochotný se se zajícem podělit o svůj med. Co znamená se s někým o něco podělit? Už jste to někdy udělali? Jaký to byl pocit udělat někomu dalšímu radost?

Zajíc se ptal také ptáčků a těm se líbilo, že louka je obklopena vysokými stromy a že mohou zajícovi rádi z té výšky zpívat. A co my, zpíváme rádi? Jaké písničky máme nejraději? A co pro nás hudba znamená? Jak se cítíme, když si zpíváme nebo když hudbu posloucháme? A máme i my na zahradě stromy? Jaké stromy to jsou? Jsou vysoké nebo nízké? A proč jsou pro nás důležité? Tato část opět otevírá prostor k novým poznatkům o přírodě, ptácích a stromech, o jejich důležitosti a možnostech, jak se o ně starat, ale také možnost prozkoumat sám sebe a své pocity při poslechu různé hudby. I kachně se na louce líbí, protože ráda plave v potoce. Co je to potok? Také chodíš někde plavat nebo se koupat? Proč může být voda nebezpečná? Můžeme tuto část pojmout jako prostor k seznámení dětí s tím, jak se máme ve vodě chovat a co je důležité vědět a umět, než do vody půjdeme.

Sova zajícovi neodpověděla, ale dala mu radu, ať se vypraví do světa a sám najde odpověď na svou otázku. Za kým jdeme my, když se potřebujeme poradit? Máme někoho blízkého, kdo nám vždycky poradí a pomůže? Během své cesty za poznáním se zajíc dostává na spoustu zajímavých míst – do překrásného sadu, k řekám a vodopádům, na vysokou horu, k moři zalitém sluncem až projde celý svět a dojde do pouště. Najednou se cítí sám. Už jste se někdy cítili sami? Stalo se vám, že si s vámi nikdo nehrál? Jaké to bylo? Jak jste se přitom cítili? Co by vám v takové situaci

pomohlo? Co asi teď udělá zajíc, aby už se necítil tak sám? Otočíme a dozvíme se, že běží zpět přes kopce i hory do svého domova. Do domova, kde má všechny své kamarády. Co pro nás znamená domov? Kdo tvoří náš domov? Jaké členy rodiny máme? Jak by nám bylo, kdybychom domov neměli? Existují lidé, kteří domov ani rodinu nemají? Celá kniha vede k porozumění tomu, co je naším domovem, kdo ho tvoří, jakou hodnotu v našem životě má rodina. Je to ideální prostor ukázat dětem, jak důležité je mít své blízké, lidi, na které se můžeme obrátit s prosbou o pomoc a zároveň je to také prostor vyvolat v dětech empatii vůči lidem bez domova a bez rodiny například návštěvou blízkého domova důchodců.

4.2 Modrý tučňák

Knihu Modrý tučňák pod originálním názvem Blue Penguin vypustilo do světa anglické nakladatelství Walker Books již v roce 2015. Až o čtyři roky později, přesněji v říjnu roku 2019, se díky pražskému nakladatelství Albatros dostala kniha také na český trh. Velkou zásluhu na tom má především Martina Waclawičová, která knihu přeložila do češtiny a zpřístupnila ji tak českým čtenářům (Horáček, 2019c).

4.2.1 Stručný obsah knihy

Kniha vypráví smutný příběh o malém tučňákovi, který se nenarodil černý, jako všichni ostatní, ale modrý. Všem se snažil dokázat, že i když má jinou barvu, je stejně jako oni tučňákem, ale i přesto, že vždy chytil největší rybu, ostatní nepřesvědčil a zůstal opuštěný a sám. Každou noc snil o bílé velrybě, která ho odveze daleko od jeho samoty. Pro bílou velrybu nakonec složil píseň a zpíval ji každé ráno. Krásná písnička přilákala malého tučňáka, který ho prosil, ať ho píseň naučí. Učili a hráli si spolu pak každý den, až modrý tučňák složil novou píseň, kterou chtěl svého nového přítele naučit. Nová písnička přilákala ostatní tučňáky a natolik je okouzila, že ji chtěli také naučit. Přilákala také velrybu, ale modrý tučňák už s ní odjet nechtěl. Tučňáci se mu omluvili za své chování a společně si pak zazpívali píseň o přátelství.

4.2.2 Vlastní názor na knihu

Tato kniha mi naprosto přirostla k srdci. Nepřestává mě fascinovat, jak může kniha určená dětem na tak malém prostoru nabídnout tak velkou myšlenku. Tato kniha ve mně dokázala vyvolat tolik pocitů a emocí, jako snad žádná jiná. Prvotní zvědavost, jak

se bude příběh vyvíjet, vystřídal smutek a soucit, když tučňáka ostatní opustili, následovala lítost, když si tučňáček sedí sám a sní o bílé velrybě, netrpělivost a očekávání a nakonec úleva a radost, že ostatní pochopili jeho výjimečnost a přijali ho mezi sebe. Ale i přes závěrečný happy end na mě působí spíše smutným dojmem. Ovšem tento fakt ji v žádném případě neubírá na jedinečnosti. To, co knize dodává na komplexnosti, jsou samozřejmě Horáčkovy ilustrace, bez kterých by příběh nebyl kompletní. Líbí se mi, že i samotné ilustrace dokáží vyjádřit emoce a atmosféru dané situace. Člověk by nemusel číst ani text a okamžitě by poznal, jak se v danou chvíli tučňák cítí. Tato propojenost textu a ilustrací je přesně to, co dělá Horáčkovy knihy jedinečné a z mého pohledu naprosto dokonalé.

4.2.3 Autorův záměr

I když to jistě není autorův prvotní záměr, zcela jistě chtěl ve své knize také předat dětem základní poznatky o tučňácích. Sama jsem se ze zvědavosti podívala do encyklopedie zvířat a vyhledala si zajímavosti a základní informace o tučňácích. Dočetla jsem se, že tučňáci obývají především chladné oblasti jižní polokoule a jejich křídla, která se vyvinula v ploutve, jim umožňují být výbornými potápěči a lovci ve vodě. Dokonce existuje druh tučňáka, který má své peří namodralé a je svým vzrůstem oproti ostatním tučňákům podstatně menší, proto také dostal svůj název Tučňák nejmenší. Další zajímavostí je, že tučňáci se mezi sebou dorozumívají svým zpěvem (Bellamy, 1996). Již na první stránce knihy je možné se dočíst, že „v krajích daleko na jihu“. Dále autor uvádí, že „sice nebyl nejlepší ve skoku do vody ani v potápění, ale zato pokaždé chytil největší rybu“ (Horáček, 2019c). Také vyobrazení modrého tučňáka odpovídá skutečnosti, kdy je v knize zobrazován oproti ostatním tučňákům daleko menší. Tučňáci jsou zvířata, která žijí a loví ve skupinách, proto také když modrý tučňák zůstal sám, začal se cítit osamělý. A tím se dostávám dle mého k hlavnímu autorskému záměru. Modrý tučňák není jako ostatní, má jinou barvu a neumí tak dobře skákat a ani se neumí tak dobře potápět, ale zato vždy uloví tu největší rybu a také umí krásně zpívat. Co z toho plyne? Že i když se od ostatních něčím odlišujeme, vypadáme jinak nebo neumíme to, co oni, neznamená to, že jsme méněcenní. Naopak je to pro nás příležitost ukázat, že v něčem jiném dokážeme být výjimeční, jako tučňák, který vždy ulovil největší rybu nebo uměl krásně zpívat. Nakonec i to, že jsme například jinak

barevný, může být výhodou – třeba tučňák bude pro své predátory míň viditelný a možná také právě proto byl nejlepším lovcem.

4.2.4 Hlavní myšlenka příběhu a smysl textu

Až si děti „přečtou“ tento příběh, malého tučňáka jim bude líto, budou smutní s ním. Ostatní tučňáky budou považovat zřejmě za zlé. A nakonec budou rádi, že se s ním opět začali kamarádit. Malé děti zřejmě neocení hloubku celého příběhu a budou o ní uvažovat povrchnějším způsobem, ale od toho mají nás dospělí, abychom jim ukázali, jak moc je příběh opravdový a jak moc bývá součástí také našich životů. Myslím si, že je důležité, aby děti pochopily skutečné poselství příběhu, aby samy dokázaly vyvodit důsledky posměšků a odmítání, se kterými se mohou setkat. Měly by být schopné pochopit, že pokud jsou v roli posměváčků a těch, co někoho vyřazují z kolektivu, že tomu druhému mohou opravdu ubližovat, a že to, že je něčím jiný než ostatní ještě neznamená, že je špatný. A pokud se dítě ocitne na té druhé straně, považují ještě za důležitější, aby bylo schopno si uvědomit, že je jedinečné v něčem jiném a že není možné, aby všichni uměli všechno stejně a rozhodně tento fakt není důvodem k tomu stát se opovrhovaným a odmítaným. Je potřeba dětem ukázat, že každý jsme jiný a každý jsme svým způsobem výjimečný, a když nám něco nejde tak dobře jako kamarádovi, neznamená to, že jsme horší. Však i my najdeme něco, v čem budeme zase lepší a tak je to správné.

4.2.5 Hlavní téma a motiv knihy

Ústředním tématem knihy je sociální vyloučení, neboli vyčlenění jedince ze společnosti. V tomto případě jde o vyloučení tučňáka z jeho skupiny. Příčiny sociálního vyloučení mohou být různorodé, v tomto příběhu jde o diskriminaci z důvodu odlišného zbarvení. Další motiv, který zde nacházím, je motiv přátelství. Přátelství mezi modrým tučňákem a malým tučňákem, který jako jediný poháněný svou zvědavostí vystoupil ze skupiny a vysvobodil modrého tučňáka z jeho samoty a izolace.

4.2.6 Dítě a příběh

4.2.6.1 Co v příběhu souvisí se životem dítěte

S životem dítěte dle mého názoru může souviset samotný motiv příběhu. Jako paní učitelka v mateřské škole jsem se již několikrát setkala s tím, že dítě je z různých

důvodů vyloučeno z kolektivu, i když toto vyčlenění většinou není dlouhodobého charakteru. Tyto děti hledají pak útěchu či zastání u paní učitelky, stejně tak jako modrý tučňák u bílé velryby.

4.2.6.2 Čím je příběh pro dítě zajímavý

Pro děti bude jistě zajímavé setkání se samotnými tučňáky, které u nás můžeme vidět pouze v zoologických zahradách a to ještě jen v některých. Dále by mohlo děti zaujmout také neobvyklé prostředí, ve kterém se příběh odehrává. Ve svých ilustracích autor dětskému čtenáři úžasným způsobem přiblížil prostřední jižního pólu. Horáčkovi se podařilo velmi dobře zobrazit celkovou atmosféru prostředí – ledové kry, chladně působící tmavý oceán, sněhové bouře i ledový vítr. Děti si tak mohou udělat určitou představu o tom, jak to v těchto ledových oblastech vypadá.

4.2.6.3 Co může být pro dítě matoucí

To co může být pro dítě zajímavé, může být zároveň něčím, s čím by si dítě nemuselo vědět rady. Dětem by mohlo vrtat hlavou, jak se dá v takové zimě přežít a čím se zvířata v těchto oblastech živí. Dále by děti nemusely zcela pochopit příčiny toho, proč se s modrým tučňákem ostatní odmítají přátelit. Je možné, že jeho jiné zbarvení by pro ně nebyl dostatečný důvod k tomu, aby si s ním nehrály.

4.2.6.4 Doporučený věk dítěte

Stejně jako u předchozí knihy je doporučený věk od tří let. Je možné, že ani tříleté děti nebudou schopné zcela pochopit příběh a jeho nosnou myšlenku, nicméně to neznamena, že mladší děti si v této knize nenajdou své. I menší děti mohou zaujmout překrásné ilustrace, zvířátka a celkové prostředí, které autor velmi působivě ztvárnil.

4.2.7 Rozbor ilustrací

I v tomto případě se jedná o obrazovou knihu s ilustracemi přes celé stránky. Na první pohled je patrné, že i zde autor využil výtvarné techniky koláže a tučňáci jsou vždy velmi příhodně zasazeni do celkového prostředí. V celé knize převládají především studené barvy, které jsou pro prostředí arktických zemí typické. Jde především o různé odstíny modré a bílé, které doplňuje smaragdově zelená, kterou autor příhodně použil na zdůraznění chladného a ledového oceánu. Líbí se mi, jak Horáček prostřednictvím ilustrací přesně vystihuje atmosféru příběhu a podtrhuje jimi danou situaci. V úvodu

knihy, kdy je modrý tučňák vyčleněn, je prostředí znázorněno téměř ledovou bouří, kdy je poznat, že fouká silný vítr, který rozhání sníh po celém okolí. Celkově tak vyjadřuje dramatickou atmosféru celé situace. Postupně s tím, jak se příběh vyvíjí do šťastného konce, se tímto směrem vyvíjí také ilustrace. Bouře se zklidňuje, obloha je jasná a my můžeme pozorovat jen zlehka padající sněhové vločky.

4.2.8 Shrnutí didaktického potenciálu textu

Knihu Modrý tučňák bych definovala jako knihu velkého formátu, která i přes malé množství textu přináší velkou myšlenku. Na několika málo stránkách se odehrává příběh malého modrého tučňáka, který i přes to, že je nejlepším lovcem ryb, je skupinou tučňáků odmítán pro své modré zbarvení. Ocítá se sám a sní o velké bílé velrybě, která by ho odvezla pryč z jeho samoty. O své velrybě složí písničku, která se natolik líbí jinému malému tučňákovi, že ji chce naučit. Když už ji umí, je na čase začít zpívat novou písničku, která přiláká ostatní tučňáky a písničku o přátelství pak zpívají společně.

Název knihy nám sám o sobě nic moc neřekne. Můžeme předpokládat, že příběh bude samozřejmě o modrém tučňákovi, ale víc se toho z názvu nedozvíme. Obálka knihy nám odhalí jen modrého tučňáka, který stojí na velké ledové kře a zasněně a s úsměvem pozoruje oblohu, kde září sytě oranžové slunce. Tento fakt nám ale dává ideální příležitost rozvíjet dětskou fantazii. O čem příběh asi bude? Kdo je to modrý tučňák a jaká dobrodružství na něho v knize čekají? Můžeme jen domýšlet, jak to vlastně celé bude a buď bude náš úsudek správný nebo můžeme být velmi překvapeni.

Po otevření knihy uvidíme na celé dvojstraně velké hejno černo-bílých tučňáků a mezi nimi jednoho malého modrého tučňáčka. Vše obklopuje děsivá sněhová bouře. Dozvídáme se, že v dalekých krajích na jihu se narodil modrý tučňák. Tato část je zajímavá především svými ilustracemi, které způsobují, že celý obraz působí velmi dramaticky. Můžeme si rozšířit nejen své znalosti o tučňácích, ale také o tom, jaké jsou kraje daleko na jihu a jaké tam panují přírodní podmínky. Jaká zvířata v těchto oblastech žijí.

Následující strana nám přibližuje celý předchozí obraz, vidíme tedy detailně, jak malý modrý tučňák stojí v obklopení ostatních černých tučňáků, kteří zjišťují, zda je opravdu

tučňák. Myslíte si, že je důležité, jak je kdo zbarvený nebo na tom nezáleží? Je správné se s někým nekamarádit, když vypadá jinak? Můžeme se také podívat do encyklopedie, jestli opravdu takový modrý tučňák existuje.

Modrý tučňák se všechny okolo moc snažil přesvědčit o tom, že je také tučňák a že patří k nim. Skoky do vody mu moc nešly. A potápění také ne. Můžeme společně zavzpomínat na to, kdy naposledy jsme skákali do vody, jestli nás to baví, zda máme rádi vodu. Také jestli už jsme se zkoušeli potápět a také si můžeme připomenout, jak se máme chovat ve vodě a u vody, co je bezpečné a co naopak. Co všechno se může stát, když nebudeme opatrní. Tučňák se sice neuměl moc potápět, ale zato vždy chytil největší rybu. Vy už jste někdy rybařili? Zkoušeli jste chytat ryby? A povedlo se? Můžeme si s dětmi povídat, co všechno k rybaření potřebujeme, co je důležité vědět a jak se rybáři musí chovat, když chytají ryby. Můžeme si to také vyzkoušet.

Ostatní tučňáky, ale nepřesvědčil a oni ho opustili. Jak se asi modrý tučňák cítil, když zůstal sám? Na co asi myslel? Stalo se vám někdy že si s vámi ostatní kamarádi nechtěli hrát? Jak vám bylo? Co v takovém případě můžeme dělat? Můžeme s dětmi prozkoumat jednotlivé nálady a emoce a zahrát si hry, ve kterých si je procvičíme a budeme je poznávat.

Modrý tučňák zůstal sám a dny naplnila prázdnota. Můžeme si vysvětlit pojem „dny naplnila prázdnota“. Jak to asi vypadá, když je den prázdný? V další části se dozvídáme, že malý tučňák snil o bílé velrybě, která by ho odvezla pryč od jeho samoty. O čem asi sníme my? Je vůbec možné odvézt někoho od samoty? Jak bychom to mohli udělat?

Modrý tučňák složil o bílé velrybě písničku a každé ráno ji zpíval. Jak se skládá písnička a kdo skládá písně? Skladatelé... i my se můžeme na chvíli stát skladateli a zkusit si nějakou písničku složit a pak zazpívat. A je pravda, že hudba může vyjádřit naše emoce a nálady? Můžeme si poslechnout různé skladby a vyzkoušet si, jak na nás jednotlivé písničky působí.

Tučňákova píseň přilákala jiného tučňáka, a protože se mu moc líbila, chtěl ji naučit. Začali spolu zpívat a hrát si a stali se z nich nejlepší přátelé. Můžeme se zamyslet nad tím, proč se říká, že hudba lidi spojuje. Zkusíme si pustit rytmickou písničku a budeme pozorovat, jestli se všichni poddáme rytmu a píseň nás strhne nebo naopak. Možná

budeme překvapeni, jak moc nás píseň ovlivní. Můžeme se také zamyslet nad tím, co je to přátelství. Máme my svého nejlepšího přítele? Co to ale znamená, když o někom řekneme, že je to nejlepší přítel? Jak se k sobě přátelé chovají? Co bychom nikdy svému příteli neudělali a naopak?

Další píseň, kterou modrý tučňák učil svého kamaráda, byla tak okouzující, že přilákala ostatní tučňáky a chtěli ji naučit. Přilákala dokonce i bílou velrybu. Z ilustrací je patrné, jak je velryba oproti tučňákům veliká. Můžeme se podívat do encyklopedie a zjistit si o velrybách něco víc a podívat se na další velké kytovce, kteří existují. Možná by nás mohlo bavit si zkusit, jak se spolu velryby dorozumívají. Velryba si chtěla malého tučňáka odvézt pryč, ale jeho přítel zesmutněl. Proč myslíte, že byl najednou smutný? Proč asi nechtěl, aby mu velryba odvezla přítele? Také ostatní ho začali prosit, aby neodjížděl a omlouvali se mu za své chování a ujišťovali ho, že je tučňák jako oni. Je správné přiznat svou chybu a omluvit se? Umíme to? Udělali jste někdy něco, za co jste se později omluvili? Jak bychom se měli správně omlouvat... všechno si to můžeme vyzkoušet.

Modrý tučňák velrybě poděkoval, že pro něho připlula a slušně jí vysvětlil, že jeho místo je ale tady, mezi ostatními tučňáky. Můžeme si zopakovat pravidla slušného chování a vyzkoušet si, jak se v různých situacích můžeme zachovat. V závěru knihy se tučňáci domlouvají, že si společně zazpívají jejich novou píseň, píseň o přátelství. My taky umíme písničku o kamarádech, tak si spolu zazpíváme.

V závěru se také zamyslíme, co nás kniha naučila. Co tučňák udělal, aby se s ním ostatní začali přátelit? Můžeme se dobrat toho, že nemusel dělat nic. Že jen jeho schopnost krásně zpívat a odpouštět, stačila k tomu, aby si ostatní získal.

5 PRAKTICKÉ VYUŽITÍ V MŠ

Součástí mé bakalářské práce je také vypracování a realizace dvou týdenních příprav do MŠ. Možností, jak s knihami pracovat je samozřejmě mnoho a každý učitel má svůj způsob práce s dětmi. Já osobně si volím takovou formu práce, která je mi nejbližší. Mým hlavním cílem je, aby děti kniha především zaujala, práce s ní je bavila a vybudovaly si ke knihám kladný vztah. Chtěla bych knihy využít především k tomu, aby si děti osvojily nové poznatky z běžného života a naučily se nové dovednosti, přičemž podstatné je, aby si to všechno osobně prožily. Ve svých přípravách se snažím o propojení výtvarných, jazykových, dramatických, předmatematických, hudebních a dalších činností. Obě přípravy, které níže uvádím, jsem realizovala v mateřské škole, ve které pracuji. Jednotlivé činnosti jsou popisovány tak, jak jsem je s dětmi prováděla a jsou zde uvedeny jejich přímé reakce. Na konci každé přípravy uvádím celkovou reflexi a vyhodnocuji, zda bylo dosaženo očekávaných výstupů. Tematické celky jsou realizovány ve třídě Včeliček. Jedná se o smíšenou třídu, ve které je zapsáno 27 dětí ve věku od 3 do 6 let. Ve třídě je celkem 6 dětí připravujících se na školní docházku, 7 dětí ve věku 4 – 5 let a 14 dětí ve věku tří let. Obvyklá docházka dětí do MŠ je okolo 20 dětí. Veškeré činnosti, které jsme s dětmi dělaly, byly zvoleny s ohledem na jejich schopnosti a dovednosti.

5.1 Modrý tučňák

Tento tematický celek je realizován na začátku února, kdy k nám opět dorazil sníh. Ve své třídě se potýkám s problémem, kdy jeden chlapec velmi špatně ovládá své negativní emoce a každou pro něho nepříjemnou situaci řeší ubližováním ostatním dětem. Děti celou situaci řeší tím, že ho vylučují z kolektivu a nechtějí si s ním hrát. Některé děti ho záměrně provokují. Ráda bych, aby nám tento celek pomohl vyznat se v emocích a vypořádat se s nimi. Také bych chtěla, aby si děti uvědomily, co je to přátelství a jak bychom se k sobě měli chovat, aby nám spolu ve školce bylo dobře.

5.1.1 Cíle a očekávané výstupy

Tabulka 1: Cíle a očekávané výstupy k tematickému celku Modrý tučňák

Cíle	Očekávané výstupy
Rozvoj schopnosti porozumět čtenému.	Dítě zachytí hlavní myšlenku příběhu, zkusí odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat.
Získání nových poznatků o životě tučňáků.	Dítě umí říct základní informace o tučňácích, jejich výskytu, obživě a způsobu lovu.
Rozvoj fantazie a tvořivosti.	Dítě vyjádří svou představu pohybem, tancem.
Rozvoj zájmu o literaturu a nové informace.	Dítě vyhledá informace v encyklopediích.
Rozvoj schopnosti sebeovládání a prožívání citů naplno.	Dítě dokáže počkat, až na něho přijde řada. Umí to, co prožívá vyjádřit dramatickou improvizací.
Rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu.	Dítě pochopí, že každý je jiný, každý zvládne něco jiného a že je to přirozené, uvědomuje si, co znamená přátelství
Rozvoj kooperativních dovedností.	Dítě spolupracuje s ostatními, nabídne pomoc.
Rozvoj schopnosti poznat a utvořit rým.	Dítě pozná slova, která se rýmují. Dokáže jednoduchý rým vytvořit.

5.1.2 Písemná příprava a její realizace

1. den

S dětmi se pozdravíme jako každý jiný den a přivítáme se ve školce. Společně si sedneme do kruhu a povídáme si. Říkám dětem, že mám oblíbeného autora a ptám se, zdalipak ví, kdo je to autor. To je pán nebo paní, co píše knížku. Vymyslí nějaký příběh nebo pohádku, napíše ji na počítači, pak mu ji vytisknou, třeba jako tuhle krásnou knížku. Ukáži dětem knihu Modrý tučňák. Autorem této knihy je pan Horáček a podívejte se na obrázek a zkuste mi říct, o čem kniha asi bude. Děti se shodují, že o tučňákovi. Ukážeme dětem první dvojstranu a požádáme je, aby řekly jedno slovo, které je napadne, když se na obrázek podívají. Já začnu a řeknu například slovo ZIMA. Pokračujeme v kruhu a děti říkají, co je napadne. Zazní slova jako sníh, mráz, slunce, tučňáci, někdo říká i Antarktida, bouře atd. Větší děti jsou více kreativní, menší spíše opakují, co slyší. Některé děti nevědí, co říci, tak jim ostatní napovídají. Přečteme

dětem text. Proč na něho všichni tak koukají? Nápadů je více, ale postupně se dopracujeme i k tomu, že je jinak barevný. Přečteme další část knihy.

Rozdělíme se do skupinek a každá skupinka se pokusí v encyklopedii vyhledat nějaké informace o tučňácích. Pokusím se zjistit, zda existuje tučňák, který je modrý a přečteme si o nich pár zajímavostí. A teď se za těmi tučňáky vypravíme. Jak se tam ale dostaneme? Nechám děti, aby samy vymyslely, co bude nejlepší. Padají návrhy jako autem, letadlem, lodí... vybrali jsme nakonec loď, ale některé děti tvrdily, že je to nuda. Tak jaké cestování by bylo zábavnější? Nakonec jsme zvolily létající koberec. Rozprostřeme ubrus a bude trochu oříšek, abychom se tam vešli všichni, ale podařilo se a tak můžeme letět. Držte si čepice. Po cestě nám trochu fouká, a tak to s námi zlehka hází, ale nakonec se nám podařilo v klidu přistát. Ale ne, přistáli jsme v oceánu na ledu, který začíná prskat. Honem, musíme skákat jen po kouscích ledu. Po herně rozmístíme bílé papíry velikosti A4 a děti se smějí pohybovat pouze skákáním z jednoho papíru na druhý, jinak by se utopily. Když se nám podaří dostat do bezpečí, vidíme kolem sebe všude jen sníh. Co budeme dělat? Prý postavíme sněhuláka, ale nebyla by lepší pořádná koulovačka? Z bílých papírů vytvoříme zmuchláním papírové (sněhové) koule, rozdělíme se na dvě družstva a hernu rozpůlíme provazem na dvě hrací pole. Děti mají za úkol v časovém limitu 30 vteřin naházet co nejvíce koulí na soupeřovo území. Po skončení času seřadíme koule podél provazu a porovnáváme, kde je koulí méně.

2. den

Při ranních pohybových činnostech si děti chtěly zopakovat koulovačku, a tak jsme si ji zahráli znovu. O svačince jsme si povídali o tom, co jsme se z knihy dozvěděli včera. Poté se znovu pěkně pozdravíme a sesedneme si do kruhu. Přečteme si další část knihy, kde se modrý tučňák snaží dokázat ostatním, že je jako oni a vždy chytí největší rybu. Společně si potvrdíme, že i my jsme si včera v encyklopediích přečetli, že tučňáci se živí především lovem ryb a že jsou to vynikající potápěči. Ptáme se dětí, jestli už někdy rybařily? Co všechno k tomu potřebujeme? Jasně, prut, sítku, kam dáme chycenou rybičku, nějakou návnadu. Ale především potřebujeme rybářský lístek a také povolenku k lovu ryb. My ve školce žádné povolení nepotřebujeme, a tak si to můžeme vyzkoušet hned. Máme připraveno několik stanovišť, na kterých děti budou chytat

ryby. Děti se rozdělí do skupinek po cca 4 - 5 dětech a v rámci skupinky se vždy na stanovišti vystřídají. Na prvním stanovišti je připraven lavor s vodou a rybičky vyrobené z větviček. K dispozici mají děti dva pruty s provázkem, na jehož konci je ohnutý hřebík sloužící jako háček. Na dalším stanovišti je modrý papír představující moře a na něm položené zalaminované rybičky. Úkolem dětí je pomocí brčka přenést rybičku do mističky. Třetí stanoviště představuje dřevěný rybníček s plastovými magnetickými rybičkami a pruty s magnetem a jako poslední je pro děti připraven lavor s vodou, kde plavou jablíčka. Děti se pokoušejí vylovit jablíčka z vody jen svými ústy za stopku. Když jsme se dostatečně nalovili a všichni se prostřídali, zahrajeme si pohybovou hru Na rybičky. Po herně rozestavíme barevné kruhy a každé dítě stojí v jednom kruhu (rybníčku). Jedno dítě, které představuje tučňáka, chodí mezi dětmi a říká říkanku:

„Já jsem malý tučňák, kdo je víc?

Chytám rybky jako nic.

Brzy chytnu rybičku,

bez prutu i bez háčku.“

Během toho, hladí děti a ty se řadí za ním jako ulovené rybičky. Za chvíli zavolá: „Rybičky, domů“ a všechny rybky včetně tučňáka se rychle vrací do obruče. Na koho obruč nezbyla, stává se tučňákem.

3. den

Další den jsme si ráno znovu hráli hru Na rybičky a poté se po svačince s plnými bříšky opět sešli u dalšího pokračování našeho příběhu. Přečteme si další část příběhu, ve které ostatní opouští modrého tučňáka, on zůstane sám a osamělý a sní o velké bílé velrybě, která ho odveze pryč. Myslíte si, že je správné, nekamarádit se s někým jen proto, že je jiný? Jak se tučňák asi cítil? Jak by bylo vám, kdyby si s vámi nikdo nechtěl hrát? Snažím se, aby děti, co nejlépe popsaly své pocity. Cíleně se dotazuji určitých dětí na jejich názor. Ano, můžeme cítit spoustu emocí, určitě to bude smutek, ale také vztek. Bavíme se s dětmi, že mít vztek nebo zlost je normální, a že každý z nás se občas zlobí. I mně se to občas stane. Můžeme se zlobit, ale musíme vědět, že přitom nesmíme nikdy nikomu ublížit. Zahrajeme si hru „Když se medvěd zlobí“ (Svobodová, 2010). Máme připravené obrázky se zvířátky. Každé dítě si buď představí nebo vybere

zvířátko pomocí obrázku a představí si, že je tím zvířetem. Vybereme si třeba psa a řekneme: „Když se pes zlobí, dělá takhle...“ a vrčíme a štěkáme, zkrátka předvádíme, jak se pes chová, když se zlobí. Když si to všichni vyzkoušíme, staneme se opět dětmi. Abychom se trochu protáhli a vyřádili, zahrajeme si naši oblíbenou koulovačku.

Poté se vrátíme zpět ke knize a diskutujeme s dětmi, co si myslí, že by malému tučňákovi pomohlo, aby se necítil tak smutný a sám. I hezká slova mohou potěšit a udělat radost. Zkusíme teď každý potěšit kamaráda. Každý si z pytlíčku vylosuje obrázek (značku) nějakého dítěte a tomu řekne, co se mu na něm líbí nebo proč je rád, že je náš kamarád a že je tu s námi ve školce. Začnu já, abych dětem ukázala, jak na to. Pokud někdo není schopen něco vymyslet, ostatní se mu snaží napovědět a pomoci.

4. den

U svačinky jsme si zopakovali, o čem jsme četli včera, abychom si příběh připomněli. Když se pak sejdeme v kruhu, přečteme si další část příběhu, ve které tučňák složil píseň o své velrybě a ta se tak zalíbila jinému tučňáčkovi, že ji chtěl naučit. A tak si spolu hráli a stali se nejlepšími přáteli. Jak se asi skládá taková písnička? Věděl by někdo, jak se říká tomu, kdo skládá písně? Povídáme si o tom, že takový skladatel si umí moc pěkně hrát se slovy a taky umí pěkně tvořit rýmy. My si to také vyzkoušíme.

Zahrajeme si hru Vyhledej rým. Budeme říkat dětem vždy tři slova, ale jen dvě z nich se rýmují a úkol dětí je poznat, která to jsou. Správnou dvojici pak společně ověří rytmickou deklamací. Alespoň dvakrát dvojici slov zopakují, přičemž každou slabiku budou pleskat na stehna; první slovo na jednu nohu, druhé na druhou. Použitá slova uvádím v příloze č.2. (Kmentová, 2019).

Když nám to jde už velmi dobře, zkusíme si to trochu obměnit. Já řeknu slovo a děti zkoušejí vymyslet rým. Zpočátku vybíráme slova, která jsme použili v předchozí hře. Později zkusíme slova nová. Rýmy, které děti vymyslí, opět potvrzují hrou na tělo.

Dočetli jsme se, že tučňák složil písničku. Jaká asi byla? Smutná, veselá, rychlá, pomalá? Děti se shodují, že byla smutná, protože i tučňáček byl smutný. Snažíme se dětem popsat, že skrze písně lidé dokáží vyjádřit své emoce a že písnička nám může ukázat, jak se člověk cítí. Pouštíme dětem různé skladby a bavíme se společně o tom, jak na

nás působí a co při nich cítíme. Své představy pak zkusíme vyjádřit dramatizací a pohybem.

5. den

Pokračujeme v našem příběhu. Ukážeme a přečteme dětem dvojstranu, na které skupina tučňáků míří k modrému tučňáku a jeho novému příteli. Požádáme děti, jestli by dokázaly odhadnout, jak příběh dopadne. Děti správně odhadují, že se všichni stanou kamarády. Vedeme s dětmi diskusi na téma kamarád. Co se vám vybaví, když se řekne kamarád? Jak se ke kamarádům chováme? Co můžeme s kamarády dělat? Jsme všichni stejní? V čem se lišíme? Závěrem se shodneme na tom, že i když je někdo jiný než my, není to důvod k tomu, abychom nebyli přáteli.

Společně si za doprovodu kláves zazpíváme písničku s názvem Zpívejme si, zpívejme, viz příloha 4. (Horáčková, 2009).

Na závěr celého projektu si vytvoříme společný strom přátelství, který si vyvěsíme v naší šatně. Na čtvrtku velikosti A1 hnědou temperou nakreslíme kmen stromu. Poté si každý natře svou ruku barvou a obtiskne na papír. Společně tak z našich ručiček vytvoříme korunu.

5.1.3 Závěrečná reflexe

Z domova nosím dětem knížky obvykle tehdy, když mám odpolední směnu a čteme si z ní před odpočinkem. Přinést knihu na řízenou činnost bylo pro děti překvapením. Děti by si ji hned chtěly celou prohlédnout. Vysvětlila jsem jim, že s ní budeme pracovat celý týden, proto je potřeba být trpělivý. První den, kdy jsme si povídali v kruhu, začala být činnost na mladší děti již dlouhá, a tak se začali různě pošťuchovat a povídat si. Hledání v encyklopedii děti opět zaměstnalo. Nápad s létajícím kobercem mě z počátku dost překvapil. Nebyla jsem na to připravená, ale nakonec mi přišel naprosto úžasný. Přemýšlela jsem, jak to vymyslet. To největší, co jsem měla k dispozici, byl plastový ubrus. Ale i přesto bylo potřeba, aby se děti uskromnily a společně si pomohly, aby se všechny na „koberec“ naskládaly. Nečekala jsem to, ale děti mě velmi překvapily tím, jak k sobě byly ohleduplné, aby úkol splnily. Závěrečnou koulovačku jsme opakovali dvakrát a pokaždé vyhrálo jiné družstvo. Byla jsem ráda a v tuto chvíli jsem hru ukončila.

Druhý den jsem při pohybových činnostech měla původně v plánu hrát obdobu hry na Mrazíka, ale od rána mě děti prosily a přemlouvaly, abychom si znovu zahráli koulovanou. Protože jsem ráda, když děti činnosti baví a užívají si je, ráda jsem jim vyhověla. Když jsme si povídali, co všechno rybáři potřebují, zapojovaly se především děti, které již někdy rybařily. Lovení rybiček děti moc bavilo. Vzhledem k tomu, že u některých stanovišť trvalo vylovení rybiček delší dobu, stávalo se, že někde musely děti více čekat, začaly být netrpělivé a rušily ostatní děti. Nejtěžší pro děti bylo lovení jablíček. Některé menší děti toho nebyly schopné, proto jsme se domluvili, že si mohou pomoci jednou rukou. Také přenášení rybiček brčkem byl pro některé menší děti problém, proto u nich stačilo přesunout rybičku ven z modrého papíru, aby nemusely mít tak dlouhou dechovou výdrž. Pohybová hra děti bavila, ale vzhledem k časové náročnosti hry jsme se domluvili, že si ji zopakujeme další den při ranních pohybových činnostech.

Potěšilo mě, že si některé děti básničku o tučňákovi už dokázaly zapamatovat. Z činností plánovaných na třetí den jsem měla docela obavy, protože jsem nedokázala odhadnout, zda to pro děti nebude moc náročné, ale musím je pochválit, že se s tím dokázaly celkem dobře poprat. Hru Když se medvěd zlobí jsem zvolila záměrně, abychom si mohli ukázat, že zlobit se a mít vztek je přirozené a normální, ale také, že je potřeba svůj vztek ovládat a nikomu přitom neublížovat. Chtěla jsem, aby se děti do role zvířátek vžily naplno a nebály se toho. Někteří toho opravdu využili a řádně se „vyřvali“. Některé děti byly více ostýchavé a nedokázaly se projevit naplno. Původně jsem pohybovou hru plánovala na konec, ale na dětech bylo vidět, že již sedí dlouho a tak jim koulovačka přišla vhod. Úmyslně jsem zařadila hru, kterou jsme již hráli, abych děti nezatěžovala učením se chápání nových pravidel. Říci o někom něco hezkého starším dětem obvykle nedělalo problém, mladším dětem jsme museli více pomáhat a více je navádět k nějaké odpovědi. Velice zajímavé na tom všem bylo, že po skončení hry za mnou děti chodily a říkaly mi, co se jim na kom ještě líbí, ale na otázku, zda by to dotyčnému tedy nechtěly říct, odpověděly, že ne, ačkoli třeba stál vedle nich a všechno slyšel. Problém tedy nebyl ani tak přijít na to, co se nám na někom líbí, ale spíše veřejně projevit své emoce.

Na hru „Vyhledej rým“ jsem se moc těšila. Víím, že děti mají tento typ her rády a velmi si je užívají. Líbí se mi, jak se u toho dokáží uvolnit a rozjet. Začala jsem s jednoslabičnými slovy a dětem nečinilo problém nalézt správnou dvojici. Problém, se kterým jsem se zde setkala, byl ten, že starší děti byly v odpovědích samozřejmě rychlejší, tak jsem nakonec utvořila 2 týmy, přičemž děti rozdělila na mladší a starší a týmy se v odpovědích střídaly. Rytmickou deklamací s hrou na tělo však prováděli všichni. Toto rozvržení jsem pro jistotu nechala i pro další hru, vymyšlení rýmů, přičemž starší děti dostávaly těžší varianty. Poslechem různých skladeb jsem chtěla docílit toho, aby děti byly schopné slovně vyjádřit, jak na ně hudba působí a dramaticky to předvést. Musím říct, že jsme se u toho vážně nasmály, protože některé skladby byly hodně veselé až šílené, a do těch tajuplných se děti naprosto vžily. Největší úspěch měla ústřední skladba z filmu Růžový panter. Občas děti nedokázaly správně formulovat, jak na ně skladba působí. Většinou byly schopné jen určit, zda je veselá, smutná, tajemná, ale pro mě byly jejich odpovědi dostačující a to vzhledem k návaznosti na jejich dramatické ztvárnění.

Poslední den jsem se chtěla věnovat tématu přátelství. Mým cílem především bylo, aby si děti samy dokázaly uvědomit hodnotu přátelství. Aby věděly, kdo je jejich kamarád, jak se ke kamarádům správně chováme a co musíme dělat, abychom si přátelství zachovali. A také, aby děti pochopily, že když budeme ve školce všichni kamarádi, bude nám tu spolu dobře. Musím uznat, že děti o kamarádství uměly moc pěkně povídat. Moc dobře vědí, co se může a co bychom dělat neměli a to mě velice potěšilo. Písničku Zpívejme si, zpívejme jsme s dětmi již dříve zpívali a tak to pro ně nebyla žádná novinka. Celkově si myslím, že se celý týden velmi povedl. A velmi se těším, jak si užijeme práci s knihou Nejkrásnější místo na světě.

Tabulka 2: Očekávané výstupy a vyhodnocení jejich dosažení

Očekávané výstupy	Vyhodnocení jejich dosažení
Dítě zachytí hlavní myšlenku příběhu, zkusí odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat.	Společně jsme si s dětmi hlavní myšlenku příběhu řekly. Starší děti dokázaly samy vyjádřit, o čem příběh byl. S mladšími dětmi jsme se k pochopení dostaly prostřednictvím návodných otázek.
Dítě umí říct základní informace o tučňácích, jejich výskytu, obživě a	Troufám si říct, že všechny děti znají základní informace o tučňácích.

způsobu lovu.	
Dítě vyjádří svou představu pohybem, tancem.	Děti dokázaly dramaticky ztvárnit, jak na ně působí různé skladby. Celkem přesvědčivě dokázaly při poslechu vyjádřit své emoce a působení jednotlivých skladeb.
Dítě vyhledá informace v encyklopediích.	Ve skupinkách byly děti schopné v encyklopediích podle obrázků nalézt informace o tučňácích.
Dítě dokáže počkat, až na něho přijde řada. Umí to, co prožívá vyjádřit dramatickou improvizací.	Pro některé děti je stále obtížné být trpělivý a počkat až na ně dojde řada. V trpělivosti více vynikají holčičky. Větší děti neměly problém dramaticky ztvárnit svůj vztek, menší děti byly stydlivější a zdrženlivější ve svém projevu.
Dítě pochopí, že každý je jiný, každý zvládne něco jiného a že je to přirozené, uvědomuje si, co znamená přátelství	Děti dokázaly hezky vysvětlit pojem přátelství, chápaly jeho podstatu a uměly popsat, co je mezi kamarády v pořádku a co naopak. Mladší chlapci dokázali pojem přátelství osvětlit prostřednictvím odpovědí na návodné otázky.
Dítě spolupracuje s ostatními, nabídne pomoc.	Děti jsou zvyklé spolupracovat na společných projektech. Díky soužití různých věkových kategorií automaticky nabízejí mladším kamarádům pomoc.
Dítě pozná slova, která se rýmují. Dokáže jednoduchý rým vytvořit.	Aby se dostalo i na mladší děti, byly nakonec děti rozděleny do dvou týmů, na větší a menší. Oba týmy bezpečně poznaly slova, která se rýmují. Starší děti zvládaly vytvářet rýmy i na dvojslabičná slova. Mladší děti zvládaly slova jednoslabičná. V tomto týmu lépe zvládaly holčičky.

5.2 Nejkrásnější místo na světě

V tomto tematickém bloku se děti seznámí s knihou Petra Horáčka „Nejkrásnější místo na světě“ a prožijí příběh zajíčka, který hledá odpověď na svou otázku. S tímto tematickým celkem pracujeme na začátku března, kdy se po 2 týdnech slunečného počasí opět začíná ozývat zima. Byli jsme již naladěni na přicházející jaro, a tak mi přišlo vhod nabídnout dětem tuto knihu, která na nás každou svou stránkou dýchá tu dokonalou jarní atmosféru, kdy se příroda probouzí po dlouhém zimním spánku. Hlavním záměrem celého bloku je dětem přiblížit jarní přírodu, naučit se spolupracovat a pracovat jako tým, obohatit je o nové poznatky a dovednosti.

5.2.1 Cíle a očekávané výstupy

Tabulka 3: Cíle a očekávané výstupy k tematickému celku Nejkrásnější místo na světě

Cíle	Očekávané výstupy
Aktivní zapojení dítěte do společné činnosti a její sdílení s ostatními.	Dítě se zapojuje do společných činností, nestrání se ostatních dětí, hraje si s nimi.
Získání nových poznatků o jarní přírodě.	Dítě pozná některé květiny, dokáže vysvětlit proč je včela užitečná.
Rozvoj schopnosti porozumět příběhu a zájmu o literaturu.	Dítě vysvětlí, co se v příběhu přihodilo a projeví zájem o jeho pokračování.
Rozvoj sluchového vnímání.	Dítě dokáže sluchem určit místo dopadu kamínku.
Rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu.	Dítě samostatně vyjadřuje svou myšlenku, nápad.
Rozvoj sebeovládání.	Dítě neprozradí, kde se předmět nachází a zvládne počkat, než na něho přijde řada.
Rozvoj a kultivace představivosti a fantazie.	Dítě rozvíjí a obohacuje hru podle své představivosti a fantazie.
Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci.	Dítě porovná a uspořádá předměty dle stanoveného pravidla.
Rozvoj kooperativních dovedností.	Dítě spolupracuje a dokáže pomoci druhému.

5.2.2 Písemná příprava a její realizace

1. den

Využijeme čas při ranních činnostech a společně s dětmi nabarvíme temperami delší arch papíru. Dětem vysvětlím, že když zatím sluníčko a jaro čeká s tím, aby k nám přišlo, že se ho pokusíme přivolat sami a vytvoříme si jarní louku plnou rozkvetlých květin. Nabarvený arch dáme schnout k topení, abychom na něm mohli později ještě pracovat.

Při pohybových činnostech se snažím navodit jarní atmosféru, proto celou rozcvičku vedeme v duchu rozkvetlých květin. Ke cvičení využívám pěnové kytičky, procvičujeme prostorovou orientaci, reakci na signál, hrajeme pohybovou hru „Přichází jaro“ (obdoba hry na Mrazíka) a k uvolnění využívám relaxační hudbu se zvuky přírody.

Při svačince si jako obvykle povídáme, co nás čeká. Povídám jim, že tento týden budeme opět pracovat s knihou od mého oblíbeného autora. Společně se pozdravíme a posadíme se do kruhu. Nechám děti prohlédnout si titulní stranu knihy. O čem si

myslíte děti, že kniha bude? Padají návrhy, že o medvědovi, o zajíci, že jsou to kamarádi. Sdělím dětem, že je to kniha o zajíčkoví, který hledá odpověď na svou otázku. Taky občas někdy něco hledáte a nemůžete to najít? I my teď budeme hledat. Nám se totiž někde ve třídě jeden takový zajíček schoval. Vyzkoušíme si vůli dětí a domluvíme se, že kdo zajíčka ve třídě objeví, nikomu to nepoví, ale sedne si na svoje místečko u stolečku, jako důkaz, že ho našel.

Když jsme našli zajíčka, sedneme si zpátky do kruhu. Zajíček nám přečte název knihy a ptá se dětí, jaké je podle nich nejkrásnější místo na světě? Děti říkají odpovědi jako tam, kde je spousta dobrot, u babičky a u dědy na chalupě, ale i hřejivá slova, jako u maminky, doma. Starší děti jsou více kreativní, menší děti spíše opakují, co slyší od ostatních.

Přečteme si první dvě dvojstránky knihy, kde se zajíc ptá svých přátel králíků. A stejně jako oni si můžeme zahrát na honěnou mezi květy. Mám pro děti připravené ve čtyřech barvách různě velké papírové květy. Rozházím je různě po herně a připravíme si s dětmi stejně barevné obruče. Děti na pokyn třídí květiny nejprve podle barev, v rámci barev je řadí podle velikosti, počítají kolik je v každé skupině květů. Zkoušíme různé obměny. Společně se učíme, o jaké květiny se jedná – modré pomněnky, bílé kopretiny, žluté pampelišky, červené tulipány.

Na závěr některé kvítky využijeme a společně je lepíme na námi vytvořený zelený arch papíru a vytváříme tak rozkvetlou louku. Dohodneme se, že každý si vybere jeden kvítek, pojmenuje ho a přilepí. Pokud si nemůže vzpomenout na název, kamarádi mu jistě rádi poradí.

Při pobytu venku nám sice louky ještě nekvětou, hledáme tedy první jarní kytičky, které už k vidění jsou. Našli jsme několik sněženek. Že louky nekvětou, nám nevádí, i tak si můžeme honěnou zahrát.

2. den

Druhý den opět začínáme naší jarní rozcvíčkou a hrajeme pohybovou hru Na medvěda a včelky.

O svačince si opakujeme, co jsme včera četli a říkáme si, co nás čeká dnes. Sesedneme si opět do kruhu, vezmeme zajíčka a společně s ním přečteme další část příběhu, ve

kteřé se zajíc ptá medvěda. Zeptáme se dětí, proč jsou včely užitečné? Co všechno musí včelky zvládnout a co by bylo, kdyby žádné včelky nebyly? Vyzkoušíme si, jaké to je být včelkou. Nejprve po herně sbíráme pyl (malé kuličky krepového papíru) do plastových kelímků, nosíme je do úlu na stoleček a vkládáme do plástve (plata od vajec). Plástve máme plné. Ale co teď s nimi? Uděláme si med. Zahrajeme si na včelaře a z plástve opatrně odebíráme pyl do velkého hrnce a mícháme vařečkou, poté naplníme sklenice. Musíme se o med rozdělit, jako medvěd se dělí se zajíčkem a tak dáváme pozor, aby zbylo na všechny. Na závěr dnešního včelaření máme připravený skutečný med a tak si uděláme malou ochutnávku.

3. den

Při ranních činnostech si dozdobíme naši rozkvetlou louku malými včelkami. Namočíme palec do žluté temperry a obtiskneme ho. Po zaschnutí ještě doděláme černým fixem proužky a domalujeme křídla.

O svačince si opět připomínáme, co jsme zažili včera a přemýšlíme, co nás čeká dnes. Uvidíme. Přečteme si se zajíčkem další dvojstranu, kde zajíček vede rozhovor s ptáčky a kachnou. Zeptáme se dětí, proč se ptáčkům líbilo na louce? Kvůli vysokým stromům. Lehne si na koberec, zavřeme oči a představujeme si, že šplháme na vysoký strom. Už jsme pěkně vysoko a najednou nám z kapsy vypadne kamínek, který jsme si tam předtím schovali. Otevřeme oči... přemýšlíme, jaký zvuk udělá kamínek, když dopadne na zem? Postupně se dobereme slůvka „BÁC“. A co kdybychom ho hodili do toho potoka, co v něm plave kachna? „ŽBLUŇK“, výborně.

Zahrajeme si pěveckou dialogickou hru, v níž děti rozlišují způsob dopadu. Zpíváme slovní spojení a děti (zpočátku i já) reagují podle významu zpěvem citoslovce žbluňk nebo bác a pohybem. Na „žbluňk“ rozhodíme ruce, jako napodobení cáknutí vody a na „bác“ napodobíme tvrdý dopad bouchnutím pěsti na nataženou dlaň druhé ruky.

Vyzkoušíme si to teď doopravdy. Máme připravenou misku s vodou, ták a kamínek. Všechny děti se otočí zády a podle sluchu poznávají, zda kamínek dopadl do vody nebo na ták a podle toho reagují buď slovem „bác“ nebo „žbluňk“.

Předtím jsme si představovali, že lezeme na vysoký strom, jsme nahoře a najednou se z nás stanou ptáčci, kteří létají z té velké výšky. Jak asi létají ptáčci? Vyzkoušíme si to.

Rukou ve vzduchu naznačujeme let ptáčků a různé výkruty. Poté se všichni přesuneme ke stolečkům a let ptáčků si vyzkoušíme také na papír. Menší děti kreslí své vlastní „letecké dráhy“, starší děti dostávají předkreslené šrafované čáry a jejich úkolem je tyto čáry několikrát obtáhnout dle vzoru.

4. den

Při ranních činnostech opět pracujeme na společném projektu – naší rozkvetlé louce. Společně doděláme potůček, o kterém jsme četli předchozí den. Vezmeme modrý krepeový papír a postupně ho lepíme mezi květy tak, abychom vytvořili potůček. Naše rozkvetlá louka je hotová. Vyzdobíme si s ní šatničku.

Dneska se spolu za zajíčkem vydáme na dlouhou cestu poznání. To ovšem děti zatím netuší. Podíváme se na obrázek, kde sovička radí zajíčkovi, co má dělat a zeptáme se dětí, co si myslí, že mu sovička asi poradila... Děti mě moc překvapily. Nejprve nevěděly a po chvíli se společně dobraly toho, že by sám měl vědět, jaké je jeho oblíbené místo. Dočteme si tedy, co mu sovička poradila a spolu se zajíčkem se vypravíme za dobrodružstvím. Čteme až do chvíle, kdy zajíček stojí na pláži u moře a hledí na velké slunce. Tak jdeme na to.

Vytvoříme si překážkovou dráhu. První cesta zajíčka vedla do překrásného sadu. Copak je to sad? Ale protože máme teprve jaro, představíme si, že nám ještě nerostou na stromech jablíčka, hrušky nebo třešně, ale že nám stromy teprve kvetou. V sadu máme spousty stromů (kuželky) a mezi nimi nám ze stromů spadalo několik kvítků (barevné míčky – žluté, červené, bílé). Za doprovodu rychlejší hudby si představíme, že jsme králíci a uděláme si slalom mezi stromy. Ale opatrně, abychom nešlápli na nějaký kvítek. Zapřemýšlíme, jak se z kvítků stanou jablíčka a hrušky? Jsem mile potěšená, že si děti pamatují, že je musí nejprve opylovat včelky. My si ty kvítky sesbíráme a budeme je třídit podle barviček do košíčků. Šlo nám to krásně a kolik máme červených, kolik bílých a kolikpak je žlutých?

Další místa, která zajíček objevil, byly nádherné zurčící řeky a vodopády. Pustíme si k tomu přírodní zvuky bublajícího potoka, abychom si navodili tu správnou atmosféru. Sundáme si bačkorky a s bosýma nohama nejprve skáčeme po balančních koulích jako po kamenech v potůčku, přejdeme dřevěný most (nášlapný dřevěný chodník),

projedeme se po akupresurní podložce jako bychom šli po oblázcích v řece. Po celou dobu děti z výšky ovlažujeme vodou z rozprašovače, abychom lépe simulovali přítomnost vody. Poté stejně jako zajíček vyšplháme na vysokou horu (žebřiny) a každý nám poví, co z té výšky vidí. Nakonec dojdeme na písčnou pláž. Písek pálí, a tak skáče střídavě malými obručemi, abychom si nespálili nožičky. Na závěr naší cesty máme připravené žluté obaly od kindervajíček, které házíme do kyblíčku, jako bychom dávali med do sklenice.

5. den

Ačkoli jsem měla připravené jiné aktivity na ranní cvičení, děti mě prosily, že si chtějí včerejší překážkovou dráhu udělat ještě jednou. Nakonec jsem byla ráda, alespoň jsme si zopakovali, o čem jsme četli včera.

Při svačince jsme si povídali, že dnes už se konečně dozvíme, jak zajíčkově putování dopadne a jestli najde odpověď na svou otázku.

Při ranním kruhu si společně s naším plyšovým zajíčkem prohlížíme další dvojstranu. Zajíček leží unavený v poušti a dívá se na hvězdnou oblohu a z ničeho nic se cítí sám. Také si zkusíme lehnout. Děti se položí do kruhu na koberec, hlavami k sobě. Vytvoříme si pomocí projektoru na stropě hvězdné nebe. Představíme si, že jsme zajíček, který po dlouhé cestě odpočívá, dívá se na hvězdy a je mu moc smutno. Možná, že padá hvězda. Víte, co se říká, když padá hvězda? Přeříkáme dětem básničku:

Když padá hvězda, ruku mi dej. (chytíme se za ruce)

Když padá hvězda, něco si přej. (zavřeme oči)

Na přání vzpomeň si, než půjdeš spát.

Pak se ti moc hezké sny budou zdát.

(Horová, 2017)

Děti se pokusí vcítit do zajíčkovy kůže a postupně se jich ptáme, jaké by v takovém případě bylo jejich přání. Jsem ráda, že opravdu všichni bez výjimky odpovídali, že by chtěli být doma, u maminky a tatínka, u rodičů nebo s kamarády. Ano, správně, tam kde máme své nejbližší. Výborně, i zajíček už v tuto chvíli znal odpověď na svou otázku, kde je nejkrásnější místo na světě. Známe i my odpověď na jeho otázku? Ano,

přesně tak, tam kde má všechny své kamarády. Dočteme si zbytek knihy, abychom se ujistili, že jsme na to přišli správně.

Knihu jsme dočetli, zavřeli a já se ptám dětí: „Co asi zajíček se svými kamarády šli dělat, když se po tak dlouhé době setkali?“ Šli si hrát, přivítali se, baštili s medvědem med, hráli na honěnou. Nejdříve se asi pozdravili, a tak si v kruhu posíláme podání ruky. Možná se také objali, a tak si posíláme také objetí. Určitě se na sebe také usmáli a tak další, co si pošleme je úsměv. A možná si také něco zazpívali, co myslíte? Společně si zazpíváme písničku „Kdo je kamarád“, kterou už známe z dřívějšíka. Po dozpívání vždy jedno z dětí předvede nějaký pohyb a ostatní jej opakují.

5.2.3 Závěrečná reflexe

Celý týden jsme si s dětmi moc užili. Kniha je opravdu velmi zaujala. Musela jsem velmi odolávat, když si ji děti chtěly hned prohlédnout celou. Nechtěla jsem, aby podle obrázků ihned odhalily, jak příběh skončí. Chtěla jsem, aby byly napnuté a těšily se, jak bude příběh pokračovat. Zpočátku jsem zvažovala, jestli ke hře využít plyšového zajíčka, ale nakonec se tento nápad ukázal jako velmi dobrý. Každé ráno, když děti přicházely do školky, si zajíčka vzaly a hrály si s ním. Kladly mi zvědavé otázky, jak to se zajíčkem bude.

I když zajíček v dětech vyvolal velkou radost, jeho hledání už takový úspěch nemělo. Alespoň tedy pro mě, protože děti se i tak dobře bavily. Úplně se dětem nedařilo ovládnout se a ten, kdo zajíčka našel, nadšeně všem oznamoval, kde se schovává. A i přes opětovné zopakování činnosti se dětem nedařilo nechat si to pro sebe. Nevadí, tuto činnost si budeme častěji opakovat a věřím, že postupem času to děti hravě zvládnou.

Hra na včeličky a včelaře děti sice bavila, ale ne až tolik, jak bych si představovala. Větší děti měly tendence ulehčovat si práci a pyl sbíraly po hrstech, a proto se nedostalo tolik na ty nejmenší. Nakonec jsme se domluvili, že včeličky toho pylu také moc neunesou a že každý si smí nabírat jen po dvou kuličkách najednou. To větší děti trochu otrávil. Samozřejmě vím, že toto je moje chyba a že pro příště musím pravidla hry dopředu více promyslet, aby se těmito situacím předešlo. Jistě by si to děti více užily. Největší úspěch z celého dne ovšem měla ochutnávka skutečného medu. Dokonce mi

druhý den děti ještě vyprávěly, že k odpolední svačince toho dne byl chleba s máslem a tak si tu svačinku vylepšily ještě medem.

Středeční pěvecké dialogické hry jsem se obávala, ale nakonec měla u dětí asi největší úspěch. Dětem to šlo velice dobře, skvěle se u toho bavily a příslušná citoslovce s nadšením až vykřikovaly. Hra je natolik zaujala, že jsme ji opakovali při pobytu venku na školní zahradě a nakonec jsem musela ven donést i misku s vodou a znovu jsme hráli sluchovou hru s dopadem kamínku. Opravdu mě velmi potěšilo, že děti něco natolik zaujalo, že tomu daly přednost před dováděním na zahradě. Mají své oblíbené hry, které chtějí opakovat, ale tohle se mi ještě nestalo.

Vím, že překážkovou dráhu mají děti velmi rády. Obvykle ji zařazují do ranních pohybových her, proto to tentokrát bylo pro děti trochu překvapení a především se zde objevily nové prvky, které jsme ještě nezkoušeli. Pro některé nejmenší děti byl slalom mezi kuželkami poněkud obtížnější disciplínou. Nakonec to možná bylo i dobře, protože na základě této skutečnosti jsme se domluvili, že těm malým pomůžeme a projedeme si slalom jako jeden dlouhý had, což byla nakonec docela legrace. Největší úspěch u dětí ovšem sklidil rozprašovač s vodou. A i kdybych měla deset rukou, tak pořád stříkám málo. Mě ovšem nejvíce potěšilo, když si děti vzpomněly, jak se z kvítků stanou například jablíčka a koho k tomu potřebujeme.

Měla jsem neskutečnou radost, že děti poslední den samy uhodly, jaké je zajíčkovo nejkrásnější místo na světě a že i ony samy považují za nejkrásnější místo to, kde mají své blízké. Opravdu mě to velmi potěšilo, a to i přes počáteční zklamání, kdy projektor noční oblohy neudělal ani přes zatažená okna takový efekt, jaký bych si představovala. Ale dětem to nevadilo a nadšeně si ukazovaly jen zlehka viditelné hvězdy. Na závěr celého dne a celého projektu jsem zvolila činnosti, které děti už znají a které jsou jim blízké.

Při závěrečné evaluaci celého týdne mi děti sdělily, že se jim projekt moc líbil. Ptaly se, kdy zase budeme pracovat s další knížkou, tak mám teď před sebou další úkol. Největší úspěch sklidila pěvecká dialogická hra žbluňk a báb, kdy jsem musela slíbit, že příště si ji znovu zahrajeme. Jsem ráda, že celý náš společný týden nám bude připomínat naše rozkvetlá louka v šatně.

Tabulka 4: Očekávané výstupy a vyhodnocení jejich dosažení

Očekávané výstupy	Vyhodnocení jejich dosažení
Dítě se zapojuje do společných činností, nestraní se ostatních dětí, hraje si s nimi.	Děti kniha velice zaujala, tak neměly problém se zapojovat do činností. Dvojice starších chlapců má tendence odstrkovat menší děti.
Dítě pozná některé květiny, dokáže vysvětlit proč je včela užitečná.	Větší děti neměly problém si zapamatovat všechny čtyři druhy květin, které jsme měly. Malé děti, především chlapci, bezpečně poznali pampelišku. Dívky na tom byly lépe a s menší nápovědou dokázaly pojmenovat všechny květiny.
Dítě vysvětlí, co se v příběhu přihodilo a projeví zájem o jeho pokračování.	Společně jsme vždy dokázali převyprávět, co jsme prožili předchozí den. Některé menší děti se nezapojily, jen naslouchaly.
Dítě dokáže sluchem určit místo dopadu kamínku.	Všechny děti bezpečně poznaly, zda kamínek spadl na zem, na podlahu nebo do vody.
Dítě samostatně vyjadřuje svou myšlenku, nápad.	Starší děti, především předškoláci byly více kreativní. Mladší děti spíše opakovaly po starších.
Dítě neprozradí, kde se předmět nachází a zvládne počkat, než na něho přijde řada.	Ani na druhý pokus se dětem nepodařilo neprozradit, kde se zájček nachází. Převážně chlapci byli více netrpěliví, čekání si zpříjemňovali různými pohyby.
Dítě rozvíjí a obohacuje hru podle své představivosti a fantazie.	Většina dětí neměla problém vžít se do konkrétní role. Větším dětem se lépe dařilo vyjádřit svá přání a představy. Menší děti buď mlčely, nebo opakovaly po větších.
Dítě porovná a uspořádá předměty dle stanoveného pravidla.	Všichni předškoláci a děti ve věku 4 – 5 let, kromě jednoho chlapce, byli schopni uspořádat prvky podle zadaných kritérií. Zvládly to i všechny tříleté holčičky. Menší chlapci dokázali třídit podle barev.
Dítě spolupracuje a dokáže pomoci druhému.	Děti byly schopné se domlouvat na společném řešení. Především dívky byly velmi ochotné pomoci menším dětem, pokud nevěděly.

ZÁVĚR

Při psaní své bakalářské práce na téma Analýza vybraných knih Petra Horáčka a její využití v MŠ jsem cítila velkou zodpovědnost. Chtěla jsem, aby každý, kdo si mou práci přečte, viděl v knihách Petra Horáčka stejně velký potenciál, jako v nich vidím já. Každá kniha Petra Horáčka, kterou jsem měla možnost přečíst, v sobě nese hlubokou myšlenku a pokud se s knihou správně pracuje, může být pro učitele mateřských škol obrovským přínosem.

V teoretické části své práce objasňuji pojem dětská literatura a zároveň se zaměřuji na současnou dětskou literaturu. Zmapovat současný trh s dětskými knihami nebylo nic jednoduchého, a tak jsem se zaměřila především na knihy, které v daném roce získaly cenu Magnesia Litera, ocenění Zlatá stuha nebo byly zařazeny do Výběru ze současné české literatury pro děti. Podařilo se mi tak získat kvalitní vzorek současné dětské literatury, ze které je také možné čerpat při práci s dětmi.

Další kapitola věnovaná panu Horáčkovi, jeho životní cestě, inspiraci a tvorbě patří mezi mé oblíbené. Jsem vděčná panu Horáčkovi, že se se mnou podělil o svůj příběh a přidal tak mé práci na komplexnosti. Úmyslně jsem pana Horáčka nežádala o jeho názor na jednotlivé knihy, abych si mohla vytvořit názor svůj a nebyla tím jeho ovlivněna.

Pro svou praktickou část jsem si nejprve vytvořila strukturu analýzy jednotlivých knih. Zpočátku jsem měla obavy, jestli nebude příliš náročné knihy podrobně rozpracovat. Snažila jsem se jít co nejvíce do hloubky a využít veškeré možnosti, které knihy nabízí. Nakonec se mi podařilo vypracovat dle mého názoru velmi podrobnou analýzu jednotlivých knih, která nabízí řadu možností a variant, jak knihu využít při práci s dětmi. Samotnou mě až překvapilo, jak přínosné může být si knihu kompletně rozebrat, neboť celková analýza mi tak poskytla hned několik úhlů pohledu a o to jednodušší pak byla tvorba jednotlivých příprav.

Jednotlivé přípravy jsem se schválně snažila zasadit příhodně dle časového období a počasí, které právě panovalo. Proto jsem také jako první realizovala přípravu ke knize Modrý tučňák, neboť je zasazena do prostředí zimy. Celkově hodnotím projekt jako úspěšný. S ohledem na věk dětí lze říci, že stanovené očekávané výstupy byly dosaženy

a tím naplněny i vytyčené cíle. Dětem se projekt moc líbil, byl pro ně něčím novým a tento fakt také přispěl k tomu, že si činnosti užívaly a naplno je prožívaly.

Další přípravu, tentokrát ke knize Nejkrásnější místo na světě jsme si s dětmi, dle mého názoru, užili ještě více. Možná to bylo proto, že nejen já, ale i děti už jsme měly předchozí zkušenost s takovýmto projektem. Práce s touto knihou byla daleko intenzivnější a troufám si říci, že i propracovanější. Děti byly úžasné a výborně spolupracovaly a jsem opravdu velice ráda, že se jim společně strávený čas s knihou tak líbil.

Do budoucna bych ráda ve stylu této práce pokračovala, neboť v tom vidí spoustu výhod. Knihy v sobě skrývají obrovský potenciál, a když se člověk podívá trochu hlouběji pod povrch, mohou se pro něho stát knihy obrovským pomocníkem, pokud má v plánu děti vzdělávat, obohacovat je o nové poznatky, dovednosti a v neposlední řadě, pokud je rád, že si děti hru užívají a je pro ně radostí. Nehledě na fakt, že tímto způsobem v dětech posilujeme lásku ke knihám, a to mě velice těší.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- BELLAMY, Peter. (1996). *Život v přírodě: krása zvířat*. Svojtka a Vašut.
- Gebhartová, V. (1987). *Literatura pro děti*. Státní pedagogické nakladatelství Praha.
- Lederbuchová, L. (2002). *Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. H & H Vyšehradská, s. r. o.
- Lukavská, J. S. (2018). *Dítěti vstříc: Teorie literatury pro děti a mládež*. Host
- Horáček, P. (2017a). *Husa Líza*. Portál.
- Horáček, P. (2017b). *Dlouhá cesta*. Pinwheels.
- Horáček, P. (2021). *Husa Líza a vánoční hvězda*. Portál.
- Horáček, P. (2013). *Papuchalk Petr*. Portál.
- Horáček, P. (2019a). *O myšce, která se nebála*. Portál.
- Horáček, P. (2019b). *Nenažraná koza*. Portál.
- Horáček, P. (2019c). *Modrý tučňák*. Albatros.
- Horáček, P. (2020a). *Myška, která snědla měsíc*. Portál.
- Horáček, P. (2020b). *Nejkrásnější místo na světě*. Portál
- Horáčková, J. (2009). *Zpívejme si, zpívejme 3. Barevné kamínky*. Přikrylová Milada Plus.
- Horová, L. (2017). *Věci, které dobře známe, do říkanky zamícháme*. Portál.
- Kmentová, M. (2018). *Slovo, slůvko, slovíčko, honem poběž, písničko!* Portál.
- Kmentová, M. (2019). *Třída zpívá ÍÍÍ*. Portál.
- Reissner, M. (2006). *Proměny literatury pro mládež*. Masarykova univerzita Brno.
- Svobodová, E. (2010). *Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání*. Dr. Josef Raabe s.r.o.
- Šlapal, M., Košťálová, H., Hausenblas, O., a kol. (2012). *Metodika rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informační centrum Nový Jičín.

Toman, J. (1992). *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum.

Adamová, B., Mandys, P. (ed.), Nešporová, J. (2021). *Nejlepší knihy dětem. Výběr z českých knih pro děti a mládež 2020/2021 podzim*. Komise pro dětskou knihu svazu českých knihkupců a nakladatelů ve spolupráci s Českou sekcí IBBY a SKIP v Praze.
<https://www.nejlepsiknihydetem.cz/>

Čeňková, J. (2019, 27. června). *Česká literatura pro děti a mládež ve druhém desetiletí 21.století (1. díl)*. Czechlit. <https://www.czechlit.cz/cz/feature/ceska-literatura-pro-deti-a-mladez-ve-druhem-desetileti-1-dil/>

Magnesia Litera. (2022, 10. dubna). *Oceňujeme a propagujeme kvalitní literaturu*.
<https://www.magnesia-litera.cz/#nominace>

Kuchyňková, Z. (2016, 10. září). *Petr Horáček: když jsem přišel do Anglie, neměl jsem tušení, že místo velkých pláten budu kreslit myši*. Český rozhlas.
<https://cesky.radio.cz/petr-horacek-kdyz-jsem-prisel-do-anglie-nemel-jsem-tuseni-ze-misto-velkych-8695600>

Horáček, P. (2022). *About me*. <http://petrhoracek.co.uk/about-me/>

Ocisková, E. (2020, 9. listopadu). *Petr Horáček: O příběhu přemýšlím v obrázcích*. Český rozhlas. <https://program.rozhlas.cz/petr-horacek-o-pribehu-premyslim-v-obrazcich-8357858>

Těthalová, M. (2019, 17. května). *Každá chvíle s knížkou stojí za to – Petr Horáček*. Portál. <https://nakladatelstvi.portal.cz/nakladatelstvi/aktuality/99017/kazda-chvile-s-knizkou-stoji-za-to>

Walker Books (n. d.). *Petr Horáček*. <https://www.walker.co.uk/authorsartists/petr-horacek.aspx>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Struktura analýzy vybraných knih

Příloha 2: Zvuková podobnost – vyhledej rým

Příloha 3: Pěvecká dialogická hra – Jak co spadne

Příloha 4: Píseň Zpívejme si, zpívejme

Příloha 1: Struktura analýzy vybraných knih

- 1) Stručný obsah knihy
- 2) Vlastní názor na knihu
- 3) Autorův záměr
- 4) Hlavní myšlenka příběhu a smysl textu
- 5) Hlavní téma a motiv knihy
- 6) Dítě a příběh
 - a. Co v příběhu souvisí se životem dítěte
 - b. Čím je příběh pro dítě zajímavý
 - c. Co může být pro dítě matoucí
 - d. Doporučený věk dítěte
- 7) Rozbor ilustrací
- 8) Shrnutí didaktického potenciálu textu

Příloha 2: Zvuková podobnost – vyhledej rým

rým jednoslabičných slov		
most	brána	dost
návštěva	host	kost
hrom	strom	pařez
cop	mašle	strop
brána	míč	klíč
pes	les	louka
zub	kartáček	dub
vlas	hlas	hřeben
rým dvouslabičných slov		
klouzačka	hřiště	příště
židle	opěradlo	vidle
město	ulice	těsto
srážka	bráška	sestra
zobák	křídlo	mýdlo
háček	skříňka	mráček
kličky	cvičky	tenisky
krk	brada	zrada
rým tříslabičných slov		
ulice	lavice	třída
víko	krabíčka	židlička
zastávka	autobus	přestávka
ulice	náměstí	neštěstí
rameno	loket	koleno
zvoneček	stoleček	židle
králíček	kouzelník	kostelní
jablíčka	babička	dědeček

(Kmentová, 2019)

Příloha 3: Pěvecká dialogická hra – Jak co spadne

Do vo-dy žbluňk! Na scho-dy bác! Do mo-ře

do kafe	na cestě
do mléka	do písku
do vany	na chodbě
do louže	na bruslích
do rybníka	na kole
do jezera	na koberec
do bazénu	do šuplíku
do polévky	na podlahu

(Kmentová, 2018)

Příloha 4: Píseň Zpívejme si, zpívejme

ZPÍVEJME SI, ZPÍVEJME

Zpí-vej-me si, zpí-vej-me a měj-me se
s písničkou je ve-se-le-ji, věř-te, ka-ma-
Kdo si zpívá, krá-su vi-dí, ni-ko-mu nic ne
proto všichni písničkou zaplavme zem ce-

Zpívejme si, zpívejme
a mějme se rádi,